

Stalin, J.W.

Nationaliteiten Vraagstuk 1937

www.MinisterieVanPropaganda.org

Pegasus 1939

Inleiding

(...)

economische consolidatie van de nationaliteiten van Rusland bespoedigen. Deze laatsten moesten wel in beweging komen ...

In dezelfde richting van het wekken van de nationaliteiten werkte ook het constitutionele regime dat in die tijd tot stand kwam. De toeneming van het aantal kranten en in het algemeen van de literatuur, een zekere vrijheid van drukpers en van de culturele instellingen, de toeneming van het aantal volkstheaters enz., werkten ongetwijfeld de versterking van de "nationale gevoelens" in de hand. De Doema met haar verkiezingscampagne en haar politieke groepen schonk nieuwe moge-lijkheden voor het opleven van de naties, een nieuw, ruim strijdperk voor de mobilisatie van de naties.

En de zich in de bovenlagen verheffende golf van militant nationalisme, een gehele reeks van represaillemaatregelen van de kant van de "machthebbers", die wraak namen op de grens-gebieden wegens hun "vrijheidsliefde", - deze verwekten als antwoord daarop een golf van nationalisme van onderen op, dat nu en dan in grof chauvinisme overging. De versterking van het Zionisme 2) onder de Joden, het groeiende chauvinisme in Polen, het Panislamisme 3) onder de Tartaren, de versterking van het nationalisme onder de Armeniërs, de Georgiërs, de Oekraïners, de algemene neiging van den kleinburger naar het antisemitisme, - dit alles zijn algemeen bekende feiten.

De golf van nationalisme steeds sterker opzetten en dreigde de arbeidersmassa's aan te grijpen. En hoe meer de bevrijdingsbeweging in omvang afnam, des te weliger gingen de bloemen van het nationalisme open.

In dit moeilijke ogenblik ontstond er voor de sociaaldemocratie een roeping van het hoogste belang: het nationalisme af te weren, de massa's te beschermen tegen de algemene "besmetting". Want de sociaaldemocratie en slechts zij alleen kon dit doen, doordat zij het beproefde wapen van het internationalisme, de eenheid en ondeelbaarheid van de klassenstrijd tegen over het nationalisme stelde. En hoe machtiger de golf van het nationalisme aanzwol, des te luider moest de stem van de sociaaldemocratie weerklinken voor de broederschap en de eelheid van de proletariërs van alle nationaliteiten van Rusland. Daarbij werd van de sociaal-democraten van de grens gebieden, die rechtstreeks met de, nationalistische bewegingen in aanraking komen, een bijzondere standvastigheid vereist.

Maar niet alle sociaal-democraten bleken tegen deze taak te zijn opgewassen - en vooral niet de sociaal-democraten in de grensgebieden. De Boerid⁴), die

vroeger de nadruk had gelegd op de gemeenschappelijke taak, begon thans zijn bijzondere, zuiver' nationalistische doeleinden op de voorgrond te plaatsen: het kwam zelfs zo ver, dat hij het "houden van de sabbat" en de "erkenning van het Jiddisch" tot een strijdpunt van zijn verkiezingscampagne verklaarde. 1) Op de Bund volgde de Kaukasus: een gedeelte van de Kaukasische sociaal-democraten, dat vroeger samen met de andere Kaukasische sociaaldemocraten "de cultureel-nationale autonomie" had afgewezen, stelt haar thans als eis van de dag. 2) Wij spreken nog niet eens over de conferentie van de liquidator 6), die de nationalistische weifelingen 3) op diplomatieke wijze sanctioneerde. Uit dit alles volgt echter, dat de opvattingen van de Russische sociaaldemocratie met betrekking tot het nationale vraagstuk nog niet voor alle sociaal-democraten duidelijk zijn.

Klaarblijkelijk is een serieuze en alzijdige bespreking van het nationale vraagstuk noodzakelijk. Nodig is de eensgezinde en onvermoeide arbeid van de consequente sociaal-democraten tegen de nationalistische mist, waar zij ook van-daan moge komen.

1. DE NATIE.

Wat is de natie? '

(De natie is in de eerste plaats een gemeenschap, een bepaalde gemeenschap van mensen. ',

Deze gemeenschap is geen rassen- en geen stamgemeenschap.

De tegenwoordige Italiaanse natie heeft zich gevormd uit

1) Zie het "Verslag over de IX de Conferentie, van de Bund".

2) Zie het "Verslag van de Augustus-Conferentie".

3) Zie terzelfder plaatse.

: Romeinen, Germanen, Etrusken, Grieken, Arabieren enz.. De Franse natie ontstond uit Galliërs, Romeinen, Britten, Germanen': enz. Hetzelfde moet worden gezegd van de Engelsen, de Duitsers en de 'andere naties,' die zich uit mensen van verschillende rassen en stammen tot naties 'hebben, gevormd.

Derhalve is de natie geen rassen- en geen stamgemeenschap, maar een gemeenschap van mensen, die zich historisch heeft gevormd.

Anderzijds is het een onbetwistbaar feit, dat de grote staten van een Cyrus of een Alexander geen naties konden worden genoemd, ofschoon zij zich historisch hadden gevormd en uit verschillende stammen en rassen waren ontstaan. Dit waren geen naties" maar, toevallig een in geringe mate verbonden samenraapsels van groepen, die uiteenvielen of zich verenigden naar gelang van de overwinningen of nederlagen van dezen of genen veroveraar. Derhalve is een natie niet een toevallig en kortstondig samenraapsel maar een duurzame gemeenschap van mensen.

Maar niet iedere duurzame gemeenschap vormt een natie.

p!>.st.,lrijk.en.,.Rusland zijn eveneens duurzame gemeenschappen, maar niemand zal hen naties ,noemen. Waardoor onderscheidt zich een nationale gemeenschap van een **s-aa:tsg^{emeensc}l1àp?** Onder anderen hierdoor, dat een nationale gemeenschap' niet denkbaar is zonder een gemeenschappelijke taal, terwijl voor een staat een gemeenschappelijke taal niet noodzakelijk is. Er zou geen Tsjechische natie in Oostenrijk en geen Poolse natie in Rusland kunnen bestaan, zonder dat ieder van hen een gemeenschappelijke taal had, terwijl het bestaan van een gehele reeks van talen in Rusland en' Oostenrijk, hun eenheid als staat niet in de weg staat. Er is hier natuurlijk sprake van door het volk gesproken talen en niet van de officiële **kanselarijtal-n .. " ', ' "**, 'This- **ge Dl** een gemeenschappelijke van taal als één van de kenmerken van de natie.

Dit betekent. Natuurlijk niet, dat de verschillende naties steeds en overal verschillende talen spreken of dat allen, die een dezelfde taal spreken, noodzakelijkerwijs één natie vormen. **Een gemeenschappelijke taal voor iedere natie, maar niet noodzakelijker verschillende talen voor verschillende naties!** Er bestaat geen natie, die tegelijkertijd verschillende talen zouden spreken, maar dat wil nog niet zeggen, dat er, geen twee naties kunnen zijn, die dezelfde taal spreken! De Engelsen en de Noord-Amerikanen spreken dezelfde taal en toch vormen zij niet één natie. Hetzelfde moet gezegd worden van de Noren en de Denen, de Engelsen en de Ieren.

Maar waarom vormen b.v. de Engelsen en de Noord-Ameri-kanen niet één natie, hoewel zij dezelfde taal spreken?'

In de eerste plaats, omdat zij niet bij elkaar, maar op een verschillend grondgebied wonen. De natie vormt zich, alleén als gevolg van een langdurige en regelmatige omgang, als gevolg van het samenleven van mensen van geslacht op geslacht. Maar een langdurig samenleven is niet mogelijk zonder

gemeenschappelijk grondgebied. De Engelsen en de Amerikanen bevolkten vroeger één grondgebied, n.l. Engeland en vormden één natie. Later is een gedeelte van de Engelsen uit Engeland naar een nieuw grondgebied, Amerika, verhuisd en hier op dit nieuwe grondgebied heeft het in de loop, van de tijd een nieuwe, de Noord-Amerikaanse, natie gevormd. Verschillende grondgebieden hebben tot de vorming van verschillende naties geleid.

Dus, gemeenschap van grondgebied als één van de kenmerken van de natie Maar dat is nog niet alles. Gemeenschap van grondgebied levert op zichzelf nog geen natie op. Hiervoor is bovendien nog een intern economisch verband, nodig, dat de' afzonderlijke delen van de natie tot één geheel aaneensmeedt. Zulk een verband bestaat niet tussen Engeland en Noord-Amerika en daarom vormen zij twee verschillende naties. Maar ook de Noord-Amerikanen zelf zouden de ,naam van natie niet verdienen, indien de afzonderlijke hoeken van Noord-Amerika onderling niet tot één economisch geheel waren verbonden, door de arbeidsverdeling, die tussen hen bestaat door de ontwikkeling van de verkeerswegen, enz. " . ,

Nemen wij bijvoorbeeld de Georgiërs .. De Georgiërs leefden in het tijdvak van voor de hervorming op één gemeenschappelijk grondgebied en spraken één taal, maar niettemin vormden .zij strikt gesproken, niet één' natie, want zij waren verdeeld over een reeks van los van elkaar staande vorstendommen, zij konden geen gemeenschappelijk economisch leven leiden, eeuwenlang voerden zij oorlog tegen elkaar, richtten elkaar te gronde en hitsten dé Perzen en de Turken tegen elkander op.

De kortstondige en toevallige vereniging van de vorstendommen, die de een of andere gelukkige tsaar soms wist door te zetten, omvatte in het beste geval slechts de sfeer van het oppervlakkige staatsbeheer en ging spoedig aan de grillen van de vorsten en de onverschilligheid van de boeren te niet. Bij de economische verbrokkeling van Georgië kon dit immers ook niet anders zijn. Als natie verscheen Georgië eerst in de tweede helft van de XIXde eeuw, toen de opheffing van de lijfeigenschap en de groei van het economische leven van het land, ~ ontwikkeling van de verkeerswegen en het ontstaan van het kapitalisme een arbeidsverdeling tussen de gebieden van Georgië tot stand brachten, de economische afgeslotenheid van de vorstendommen voorgoed verbraken en hen tot een geheel verbonden.

Hetzelfde moet worden gezegd van andere naties, die het stadium van het feodalisme hebben doorlopen en het kapitalisme hebben ontwikkeld•.

Dus, gem een s c hap van e kon 0 mis c h 1 e ven, e kon 0 mis c h ver ban d, als een van de kenmerkende bij-zonderheden van de natie.

Maar ook dit is nog niet alles. Behalve al het gezegde, moet men nog de bijzonderheden in aanmerking nemen van de geestelijke geaardheid van de mensen, die in een natie zijn verenigd. Naties onderscheiden zich van elkaar niet alleen door hun levensomstandigheden, maar ook door de geestelijke geaardheid, die in de bijzonderheden van de nationale cultuur tot uitdrukking komt. Indien Engeland, Noord-Amerika en Ierland, die dezelfde taal spreken, niettemin drie verschillende naties vormen, dan speelt daarbij de eigenaardige psychische ingesteldheid, die zich bij hen van geslacht op geslacht als gevolg van ongelijke bestaansvoorwaarden heeft gevormd, geen geringe rol.

Natuurlijk is de psychische gesteldheid, of zoals zij ook wei wordt genoemd, het "nationale karakter", op zich zelf voor den opmerker iets onvatbaars, maar in zover zij tot uitdrukking komt in de eigenaardigheid van de cultuur, die aan de natie gemeen is, is zij vatbaar en kan zij niet worden verwaarloosd.

Het spreekt vanzelf, dat het "nationale karakter" niet iets is, dat eens en voor altijd is gegeven, maar iets, dat met de levensomstandigheden verandert; zoals het echter op ieder gegeven ogenblik bestaat, drukt het zijn stempel op de gestalte van de natie.

Dus, gem een s c hap van ps y c h i s c heg est el d-h e i d, die zich in gemeenschap van cultuur uitdrukt, als een van de kenmerken van de natie.

Wij hebben op deze wijze alle kenmerken van de natie opge-somd.

De natie is een zich historisch gevormd heb ben d e d u r z a m e gem een s c hap van t a a 1, grondgeb-ied, economisch leven en psychi-sche gesteldheid, die in gemeenschap van cult u u r tot u i t i-n g kom t.

Het spreekt daarbij vanzelf, dat de natie - evenals ieder historisch verschijnsel - aan de wetten van de verandering is onderworpen en haar eigen geschiedenis, haar begin en haar einde heeft.

Er moet de nadruk op worden gelegd, dat geen enkele van de aangegeven kentekenen, afzonderlijk genomen, voldoende is om de natie te bepalen. Nog sterker: het ontbreken van, al was het maar een van deze kentekenen is voldoende, om een natie te doen ophouden, natie te zijn.

Men kan zich mensen met een gemeenschappelijk "nationaal karakter" voorstellen en toch zou men niet kunnen zeggen, dat zij een natie vormen, indien zij economisch gescheiden zijn, op verschillend grondgebied wonen, verschillende talen spreken enz. Zo vormen b.v. de Joden uit Rusland, Galicië, Amerika, Georgië en het Berggebied van de Kaukasus naar onze mening geen

homogene natie.

Men kan zich mensen voorstellen met een gemeenschappelijk grondgebied en een gemeenschappelijk economisch leven en toch vormen zij zonder gemeenschap van taal en "nationaal karakter" geen natie. Zulke mensen zijn b.v. de Duitsers en de Letten in het Oostzeegebied.

Tenslotte, de Noren en de Denen spreken dezelfde taal, maar vormen, krachtens het ontbreken van de andere kentekenen, toch niet één natie.

A 11 een het' voor ih a n de n-z ij n van alle k e n-tekenen, teza.men genomen, geeft ons de nat i e.

Het zou de schijn kunnen hebben, alsof het "nationale karakter" niet een van de kentekenen; maar het enige essentiële kenteken van de natie zou zijn, waarbij alle overige kentekenen eigenlijk slechts de voorwaarden van de ontwikkeling van de natie vormen en niet haar kentekenen zijn. Op dit standpunt staan b.v. de in Oostenrijk bekende sociaal-democratische theoretici van het nationale vraagstuk, R. Springer 1) en vooral O. Bauer.

Beschouwen wij hun theorie van de natie,

Volgens Springer is "de natie - een vereniging van gelijk-denkende en gelijk-sprekende personen, een culturele gemeenschap van moderne mensen, die niet meer **aan·de "grond" zij 11 ge ob '0 n de n".2) (Spatii;ring van ons) ..** Dus - een "vereniging" van gelijk-denkende en gelijkspreekende mensen, hoe geïsoleerd zij van elkaar ook mogen zijn en waar zij ook mogen leven.

Bauer gaat nog verder.

"Wat is een natie?" - vraagt hij. "Is het de gemeenschap van taal, die de mensen tot een natie verenigt? Maar de Engelsen en de Ieren ... spreken dezelfde taal en vormen daarom toch niet één volk, de Joden hebben geen gemeenschappelijke taal en vormen desniettemin een natie". 3) .

En wat is nu een natie?

"De natie is een **betrekkelijke** karaktergemeenschap".4).

Maar wat is dan karakter, in het gegeven geval - het nationale karakter?

"Het nationale karakter is de som van de kentekenen, die de mensen van de ene nationaliteit van die van een andere nationaliteit doen verschillen, het complex van

"lichamelijke en geestelijke eigenschappen, die de ene natie van de andere scheidt".

Bauer weet natuurlijk, dat het nationale karakter niet uit de lucht komt vallen en·

daarom voegt hij er aan toe: "'Het karakter van de mensen wordt.: nooit door iets anders bepaald, dan doór hun lot" ..." de natie is nooit iets anders dan een lotsgemeenschap", die wat haar betreft wordt bepaald door de verhoudingen, waaronder de mensen hun levensonderhoud voortbrengen en de opbrengst van hun arbeid verdelen".2).

Op deze wijze zijn wij, zoals Bauer zich uitdrukt, tot de meest "volledige" definitie van de natie gekomen: **"D e n a t i e i s d e s a m e n v a t t i n g ' v a n m e n n - < ' s e n , d i e d o o r l o t s g e m e e n s c h a p t o t e e n ' k a r a k t e r g e m e e n s c h a p z i j n v e r b o n d e n ' . 3) D u s ; g e m e e n s c h a p v a n h e t n a t i o n a l e k a r a k t e r ; o p ' g r o n d v a n e e n l o t s g e m e e n s c h a p , o p g e v a t b u i t e n d e n o o d z a k e l i j k h e i d v a n g e m e e n s c h a p v a n g r o n d g e b i e d , t a a l e n e c o n o m i s c h l e v e n .**

Maar wat blijft er dan in dit geval van de natie over? Van welk' nationale gemeenschap kan er sprake zijn bij mensen, die economisch van elkaar zijn geïsoleerd; die op verschillend grondgebied wonen en van geslacht op geslacht verschillende talen spreken?

Bauer spreekt over de Joden als over een natie, hoewel zij "geen gemeenschappelijke taal bezitten".4) Maar van welke "lotsgemeenschap" en nationale verbondenheid kan er b.v. sprake zijn bij de Georgische, de Daghestanse, de Russische en de Amerikaanse Joden, die volkomen los van elkaar staan, op een verschillend grondgebied wonen en verschillende talen spreken?

De genoemde Joden leven zonder twijfel in een gemeenschappelijk politiek en economisch leven met de Georgiërs, de Daghestanen, de Russen en de Amerikanen, in een culturele atmosfeer, die zij met hen gemeen hebben; dit moet wel zijn stempel drukken op hun nationaal karakter en indien er nog iets gemeenschappelijks bij hen is overgebleven, dan is dat de godsdienst

1) . Zie O. Bauer. "Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie"; Wien 1924, blz. 2. 2) 'Aldaar, blz. 24 .

3) Zie O. Bauer "Die Nationalitätenfrage usw.", blz. 135. 4) . 'Aldaar, blz. 2.

1) R. Springer - Die österreichische Sozialdemokratie. Karl Renner. - Vert ...

2) Zie R. Springer, "Der Kampf der österreichischen Nation um den Staat, I Teil: "Das nationale Problem UBW."

Lèipzig und' Wien 1902,; blz .. 35, ' - ... - ... ,

.. S) ... Zie O. Bauer. "Die nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie", Wien 1924, blz. 2 ..

4} . Aldaar, blz. 6 .

J.O

."

, de gemeenschappelijke afkomst en enige overblijfselen van een nationaal karakter. Dat is ongetwijfeld het geval. Maar hoe kan men op ernstige wijze beweren dat versteende religieuze ceremoniën, en afbrokkelende psychologische overblijfselen een sterkere invloed uitoefenen op het "lot" van de genoemde Joden, dan het hen omringende, levende sociaaleconomisch en culturele milieu? Immers, alleen bij zulk een veronderstelling zou men de Joden in het algemeen één natie kunnen noemen.

Waardoor onderscheidt zich dan de natie van Bauer van de mystieke, zichzelf genoeg zijnde "nationale geest" van **de spiritualisten?**

Bauer trekt een onoverkomelijke grenslijn tussen één kenmerk" van de natie (het nationale karakter) en de voorwaarden van hun leven, rukt beide uit elkaar. Maar wat is het nationale karakter anders dan de weerspiegeling van de levens-voorwaarden, dan een bezinnsel van indrukken, verkregen uit het omringende milieu? Hoe kan men zich alleen tot het nationale karakter beperken en het van de bodem, die het heeft voortgebracht, isoleren en losrukken?

En dan, waardoor onderscheidde zich eigenlijk de Engelse natie van de Noord-Amerikaanse aan het einde van de XVIIIde en het begin van de XIXde eeuw, toen Noord-Amerika nog "Nieuw-Engeland" werd genoemd?

Wel, natuurlijk niet door het nationale karakter, want de Noord-Amerikanen waren emigranten uit Engeland, vanwaar zij behalve de Engelse taal ook nog het Engelse nationale karakter naar Amerika meebrachten, dat zij natuurlijk niet zo snel konden verliezen, hoewel er onder de invloed van de nieuwe verhoudingen bij hen wel een eigen, bijzonder karakter moest ontstaan. En toch, ondanks de grotere of kleinere karaktergemeenschap, vormden zij reeds toen een van Engeland verschillende natie! Klaarblijkelijk onderscheidde het "Nieuwe Engeland" zich destijds als natie van Engeland niet door een bijzonder nationaal karakter, of niet zozeer door het nationale karakter, als wel door het van Engeland verschillende milieu, door de levensverhoudingen

Het is derhalve duidelijk, dat er in de werkelijkheid niet één kenmerk van de natie bestaat. Er bestaat alleen een som van kenmerken, waarvan zich bij het vergelijken van de naties, nu eens het ene kenmerk (het nationale karakter), dan weer het andere kenmerk (de taal), dan het derde (het grondgebied, de economische

verhoudingen) met meer reliëf aftekent. De natie is de vereniging van alle kenmerken bijeengenomen.

Het standpunt van Bauer, dat de natie vereenzelvigd met het nationale karakter, rukt de natie los van haar bodem en maakt haar tot een soort van onzichtbare, zichzelf· genoeg zijnde kracht. Het resultaat is niet een levende, handelende natie, maar iets mystieks, onvatbaars, iets uit het hiernamaals. Want, ik herhaal, wat is dat b.v. voor een Joodse natie, die bestaat uit Georgische, Daghestanse, Russische, Amerikaanse en andere Joden, van wie de leden elkaar niet verstaan (zij spreken verschillende talen), op verschillende delen van de aardbol leven, elkaar nooit zien, nooit tezamen optreden, noch in vredes-, noch in oorlogstijd?! **Neen, met voor zulke papieren "naties" stelt de sociaaldemocratie haar nationaal program op.** Zij kan alleen met werkelijke naties rekening houden, met naties die handelen en **zich bewegen** en er daarom toe dwingen, rekening met hen te houden.

Bauer verwacht klaarblijkelijk de natie, die een historische categorie is, met een stam, die een etnografische categorie is.

Overigens voelt Bauer blijkbaar zelf de zwakheid van zijn standpunt. Terwijl hij in het 'begin van zijn boek uitdrukkelijk de Joden voor een natie verklaart **B**, corrigeert hij zich aan het einde van zijn !boek door te beweren, dat "de kapitalistische maatschappij hun (de Joden) in het geheel niet de gelegenheid geeft zich als natie te handhaven" **2)** en hen met de andere naties assimileert. De oorzaak ligt, naar het blijkt, hierin, dat "de Joden geen afgesloten woongebied bezitten" **3)**, terwijl b.v. de Tsjechen zulk een gebied wel bezitten en zich vol-gens Bauer als natie moeten handhaven. Kortom: de oorzaak is het ontbreken van een grondgebied.

Door zo te oordelen wilde Bauer bewijzen, dat de nationale autonomie geen eis van de Joodse arbeiders kan zijn, **4)** maar hij wierp daarmee onverhoeds zijn eigen theorie omver, die de gemeenschap' van grondgebied als een van de kenmerken van

Bauer gaat echter verder. In het begin van zijn **boek ver-de natie ontkent.**

1) Zie O. Bauer. "Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemocratie" Wien, 1924, blz. 2.

2) Aldaar, blz. 373.

3) Aldaar, blz. 373.

4) Aldaar, blz. 379.

voltrekken onder de verhoudingen van een nog niet gelijkwi-deerd feodalisme, onder de verhoudingen van een zwak ontwikkeld, kapitalisme, toen de op de achtergrond gedrongen natio-naliteiten er nog niet in geslaagd waren, zich economisch tot homogene naties te consolideren.

Maar het kapitalisme begint zich ook in de Oostelijke staten te ontwikkelen. De handel en de verkeerswegen ontwikkelen zich. Er ontstaan grote steden. De naties consolideren zich economisch. **Het in het kalme leven, van de op de achtergrond gedrongen nationaliteiten binnengedrongen kapitalisme, brengt deze in beroering en in beweging.** De ontwikkeling van de pers en het theater, de werkzaamheid van de Reichsrat (in Oostenrijk) en van de Doema (in Rusland) bevorderen de versterking van de "nationale gevoelens". **De intellectuele die ontstaan**, worden van de "nationale gedachte" doordrongen en handelen in dezelfde richting.

Maar de tot zelfstandig leven ontwaakte, op de achtergrond gedrongen "naties vormen al geen onafhankelijke nationale staten meer: zij ontmoeten op hun weg de sterkste tegenstand van de kant van de leidende lagen van de heersende naties, die reeds lange tijd aan het hoofd van de staat stonden. Zij zijn te laat gekomen!

Zo vormen zich de Tsjechen, de Polen enz. in Oostenrijk, de Kroaten e.a. in Hongarije, de Letten, de Litouwers, de Oekraïners, de Georgiërs, de Armeniërs, e.a. in Rusland tot naties. Wat in West-Europa een uitzondering was (Ierland), dat werd

in het Oosten regel.

In het Westen beantwoordde Ierland deze uitzonderingstoestand met een nationale beweging. In het Oosten moesten de eenmaal ontwaakte naties op dezelfde wijze antwoorden.

Dat was de samenloop van omstandigheden, die de jonge naties van het Oosten van Europa tot de strijd aandreven.

De strijd begon en ontbrandde eigenlijk niet tussen **de naties a15 een geheel**, maar tussen de heersende klassen van de heersende en die van de op de achtergrond gedrongen naties. De strijd wordt gewoonlijk gevoerd, hetzij door de stedelijke kleine burgerij van de onderdrukte natie tegen de grote bourgeoisie van de heersende natie (de Tsjechen en de Duitsers), of door de plattelandsbourgeoisie van de onderdrukte natie tegen de landheren van de heersende natie (de Oekraïners in Polen), of door de gehele "nationale" bourgeoisie van de onderdrukte naties tegen de regerende adel van de heersende

natie (Polen, Litouwen, de Oekraïne in Rusland) ..

De bourgeoisie is de hoofdpersoon in de actie.

Het voornaamste vraagstuk voor de jonge bourgeoisie is de markt. Haar waren afzetten en uit de concurrentie met de bourgeoisie van een andere nationaliteit als overwinnaar te voorschijn treden, - dat is haar doel. Vandaar haar wens, om zich haar "eigen", "vaderlandse" markt te waarborgen. De markt is de eerste school, waar de bourgeoisie nationalisme leert.

Maar de kwestie beperkt zich gewoonlijk niet tot de markt.

De half-feodale, half-burgerlijke bureaucratie van de heersende natie grijpt in de strijd in met haar methoden van "op de lange haan schuiven en verbieden". De bourgeoisie van de heersende natie, - onverschillig of het een kleine of een grote bourgeoisie is - wordt in de mogelijkheid gesteld "sneller" en "meer afdoende" met hun concurrent af te rekenen. De "krachten" verenigen zich en er begint een gehele reeks van beperkende maatregelen tegen de bourgeoisie van de "vreemde" natie, die in onderdrukkingsmaatregelen overgaat. De strijd wordt uit de economische naar de politieke sfeer overgebracht. Beperking van de bewegingsvrijheid, dwangmaatregelen tegen de taal, beperking van het kiesrecht, inkrimpen van het aantal scholen, dwangmaatregelen tegen de godsdienst enz. - dit alles komt op het hoofd van de "concurrent" neer.

Natuurlijk hebben deze maatregelen niet alleen de belangen van de burgerlijke klassen van de heersende natie op het oog, maar ook de speci-fieke, om zo te zeggen kaste-doeleinden van de regerende bureaucratie. Maar van het gezichtspunt van de resultaten maakt dit absoluut geen verschil uit: de burgerlijke klassen en de bureaucratie gaan in dit geval hand in hand, onverschillig of er sprake is van Oostenrijk-Hongarije of van Rusland.

De van alle kanten in het nauw gebrachte bourgeoisie van de onderdrukte natie komt natuurlijkerwijze in beweging. Zij doet een beroep op de "onderste lagen van het eigen volk" en begint over het "vaderland" te schreeuwen, waarbij zij haar eigen zaak voor die van het gehele volk uitgeeft. Zij werft zich een leger van "volksgenoten" in het belang van het "geboorteland". En de "onderste lagen" blijven niet altijd onverschillig tegenover deze oproepen, zij scharen zich om haar vaan-del: de onderdrukking van 'boven raakt ook hen en verwekt bij hen ontevredenheid.

Zo begint de' nationale beweging.

De kracht van de nationale beweging wordt hierdoor bepaald, in hoever de brede lagen van de natie, van het proletariaat en de boeren, daaraan deelnemen.

Of het proletariaat zich onder het vaandel van het burgerlijk nationalisme Zal

scharen, dat hangt af van de graad van ontwikkeling van de klassentegenstellingen, van de bewustheid en georganiseerdheid van het proletariaat. Het bewuste proletariaat heeft zijn eigen beproefde vaandel, het behoeft zich geenszins onder het vaandel van de 'bourgeoisie te scharen. Wat de boeren betreft, hun deelneming aan de nationale beweging hangt in de eerste plaats af van de aard van de onder-drukking. Wanneer de onderdrukking de "grond"-belangen raakt, zoals dit in Ierland het geval was, dan scharen zich de brede massa's van de boeren onmiddellijk om het vaandel van de nationale 'beweging.

Indien er anderzijds b.v. in Georgië geen enigermate ernstig anti-Russisch nationalisme bestaat, dan in de eerste plaats, omdat daar geen Russische landheren en geen Russische grote bourgeoisie aanwezig zijn, die aan zulk een nationalisme **onder de massa's voet zouden kunnen geven**. In Georgië bestaat anti-Armeens nationalisme en wel omdat daar ook een Armeense grote bourgeoisie bestaat die, doordat zij de kleine, nog niet sterk geworden Georgische bourgeoisie de baas is, deze laatste naar een anti-Armeens nationalisme drijft.

In overeenstemming met deze factoren, neemt de nationale beweging of een massaal karakter aan en wast zij meer en meer aan, (Ierland, Galicië) **of wel. zij. wordt tot een keten van kleine schermutselingen, die in 'sChandalen ' en in een "strijd" om uithangborden ontaarden (sommige stadjes in Boheme:J).**

De inhoud van de nationale beweging kan natuurlijk niet overal dezelfde zijn. Zij wordt geheel en al bepaald door de uiteenlopende eisen, die de beweging stelt. In Ierland draagt de **-beweging een agrarisch, in--Bohemen- ééli 'taàl' karakter; hier eist men gelijkheid van burgerrecht en geloofsvrijheid, daar zijn "eigen" ambtenaren of zijn eigen Landdag. Niet zelden weerspiegelen zich in de uiteenlopende eisen de verschillende kenmerken, die de natie in het algemeen karakteriseren (taal, grondgebied e.a.).** Het verdient de aandacht, dat wij nergens de eis ontmoeten van het alomvattende "nationale karakter" van Bauer. Dat is ook begrijpelijk: het "nationale karakter", afzonderlijk genomen, is iets onvatbaars en zoals J. **Strasser terecht opmerkt, „wat zullen Wij in de politiek daarmee beginnen". 1) '**

Dat zijn in het algemeen de vormen en het karakter van de nationale beweging ' ..

Uit het gezegde is duidelijk, dat de nationale strijd onder de verhoudingen

van het iJ'p k <> men de kaJpitalisme een' strijd van de burgerlijke klassen onderling is. Soms gelukt· het de bourgeoisie het proletariaat in de nationale beweging te be-trekken en dan neemt de nationale strijd wat de b u i t e n-kan t bet r e ft een "algemeen volks-karakter" aan,maar ook alleen· wat de buitenkant betreft. Hij blijft in' we zen steeds een burgerlijke strijd, die in hoofdzaak voor de bour-geoisie voordelig Em haar welgevallig is ..

Hieruit volgt echter geenszins, dat het proletariaat niet tegen de politiek van onderdrukking van de nationaliteiten moet strijden.

De beperking van de bewegingsvrijheid, het ontnemen van het kiesrecht, de onderdrukkingsmaatregelen tegen de taal, het inkrimpen van het aantal scholen en soortgelijke onderdruk-kingsmaatregelen raken de arbeiders zeker niet minder, zo niet: meer, dan de bourgeoisie. Zulk een toestand kan de vrije ontwikkeling van de geestelijke krachten van het proletariaat van de ondergeschikte naties alleen maar belemmeren. Men kan niet ernstig over de volledige ontwikkeling van de geestelijke gaven van de Tartaarse of Joodse arbeider spreken, als men hem niet de mogelijkheid schenkt op vergaderingen en lezingen zijn moedertaal te gebruiken, als men de scholen voor hem sluit. Maar de politiek van de nationalistische onderdrukking is ook nog van een andere kant voor de zaak van het proletariaat gevaarlijk. Zij leidt de aandacht van brede lagen van de sociale vraagstukken, van de vraagstukken van de klassenstrijd af, en vestigt die op de nationale vraagstukken, op vraagstukken die het proletariaat en de bourgeoisie "gemeen hebben" en· dit scheidt een gunstige bodem voor het leugenachtige gepreek

1) Zie zijn "Der Arbeiter und die Nation", 1912, blz. 33.

over de "belangenharmonie", voor de verdoezeling van de klasse-belangen van het proletariaat, voor de geestelijke knechting van de arbeiders. Dit legt tevens een ernstige belemmering aan de aaneensluiting van de arbeiders van alle nationaliteiten in de weg. Als 'een aanmerkelijk deel van de Poolse arbeiders tot op heden geestelijk **in de horigheid aan de burgerlijke nationalist** **ve:r!blijft**, als het tot op heden aan de zijde van de internationale arbeidersbeweging blijft staan, dan komt dit hoofdzakelijk, omdat de van oudsher bestaande anti-Poolse politiek van de "machthebbers" de bodem voor deze horigheid scheidt en dé 'bevrijding van de arbeiders uit deze horigheid bemoeilijkt.

Maar de politiek van repressie blijft hierbij niet staan. Van het "systeem" van 0 n van de d I' U k kin g gaat zij niet zelden over tot het "systeem" van 0 p hit sin g van de naties, tot het ."systeem" van moorden en p·ogroms.

Zeker, dit laatste is niet overal en niet altijd mogelijk, maar daar waar dit mogelijk is, - wanneer de elementaire vrijheden ontbreken, daar neemt het niet zelden afschuwelijke afmetingen aan en dreigt het de zaak van de aaneensluiting van de arbeiders in bloed en tranen te verdrinken. De Kaukasus en het Zuiden van Rusland geven ons hiervan niet weinig voorbeelden. "Verdeel en heers", - dat is het doel van de **ophitsingspolitiek**. En waar het gelukt deze politiek in praktijk te brengen, vormt zij een zeer groot kwaad voor het proletariaat en is zij een ernstige belemmering voor de aaneensluiting van de arbeiders van alle nationaliteiten van de staat.

De arbeiders hebben echter belang bij de volledige samensmelting van al hun kameraden in één internationaal leger, bij hun snelle en definitieve bevrijding uit de geestelijke knechting door de bourgeoisie, bij de volledige en vrije ontwikkeling van de geestelijke krachten van hun medebroeders, tot welke natie zij ook mogen Ibehoren.

Daarom strijden de arbeiders en zullen zij strijden tegen de onderdrukkingspolitiek van de naties in al haar vormen, van de meest verfijnde tot de grofste, zowel als tegen de **ophitsingspolitiek** al haar vormen.

Daarom verkondigt de sociaaldemocratie van alle landen het recht van de naties op zelfbeschikking.

Het recht op zelfbeschikking betekent, dat alleen de natie zelf het recht heeft over haar lot te beschikken, niémand heeft het recht gewelddadig in het leven van de natie in te grijpen, haar scholen en andere instellingen te vernietigen, haar zeden en **gewoonten te b I' e ken, haar taal te b ek n e 1-I enen haar rechten te ib e kno t ten.**

Dit betekent natuurlijk niet, dat de sociaaldemocratie steun zal verlenen aan alle mogelijke gewoonten e:l instellingen van een natie. Bij de strijd, die zij tegen het plegen van geweld tegen de natie voert, zal zij alleen het recht verdedigen van de natie; om zelf over haar eigen lot te beschikken en tegelijkertijd zal zij agiteren tegen de schadelijke gewoonten en instellingen van deze natie, ten einde aan de werkende lagen van de gegeven natie de mogelijkheid te schenken, zich daarvan te bevrijden.

Het recht op zelfbeschikking betekent, dat de natie zich naar eigen wens kan inrichten. Zij heeft het recht haar leven in te richten volgens de beginselen van de autonomie'. Zij heeft het recht met andere naties federatieve betrekkingen aan

te knopen. Zij heeft het recht, zich volkomen af te scheiden. De natie is soeverein en alle naties **zijn rechts gelijk**.

Dit betekent natuurlijk niet, dat de sociaaldemocratie iedere willekeurige eis van de natie zal verdedigen. De natie heeft het recht om zelfs tot de oude orde terug te keren, maar dit betekent nog niet, dat de sociaaldemocratie een dergelijk besluit van deze of gene instelling van de gegeven natie zal ondertekenen. De verplichtingen van de sociaaldemocratie, die de belangen van het proletariaat verdedigt en de rechten van de natie, die uit verschillende klassen is samengesteld, dat zijn twee verschillende dingen.

Bij de strijd van de sociaaldemocratie voor het zelfbeschikkingsrecht van de naties stelt zij zich ten doel, een einde te maken aan de onderdrukingspolitiek van de natie, haar onmogelijk te maken en daarmee aan de strijd tussen de naties zijn grond-slag te ontnemen, hem te temperen en tot een minimum te her-leiden.

Daardoor onderscheidt zich de politiek van het klassebewuste proletariaat essentieel van de politiek van de bourgeoisie, die tracht de nationale strijd te verdiepen en aan te blazen en de nationale beweging te verlengen en te verscherpen.

Juist daarom kim: het klassebewuste próletariaat zich niet onder het "nationale" vaandel van de bourgeoisie scharen.

Juist daarom kan de door Bauer voorgestelde z.g. "revolutionaire nationale" politiek; niet de politiek van het proletariaat worden. De poging van Bauer om zijn "evolutionair.. nationale" politiek te vereenzelvigen met de politiek van de "moderne arbeidersklasse", 1) is een poging om de klassenstrijd van de arbeiders aan te passen aan de strijd van de naties.

Het lot van de nationale beweging, die in haar wezen burgerlijk is, is natuurlijk met het lot van de bourgeoisie verbonden. De definitieve val van de nationale beweging is slechts mogelijk met de val van de bourgeoisie. Pas onder het socialisme kan de volledige vrede worden bereikt. Maar de nationale strijd tot een minimum te herleiden, hem zijn wortels te ontnemen, hem zo onschadelijk mogelijk voor het proletariaat te maken, dat is binnen het raam van het kapitalisme mogelijk. Daarvan getuigen, om maar een paar voorbeelden te noemen, Zwitserland en Amerika. Daartoe moet men het land democratiseren en de naties de mogelijkheid van vrije ontwik-keling geven ..

HET STELLEN VAN· HET VRAAGSTUK

laten wij zeggen, in hun landdag bijeenkomen, zich daar aan de invloed van hun beys en moellahs onderwerpen, de oude orde herstellen en tot afscheiding van de staat besluiten. **Volgens de zin van het punt over** de zelfbeschikking hebben zij daartoe het volle recht. Maar zal dit ook in het belang van de werkende lagen van de Tartaarse natie zijn? Kan de sociaal-democratie onverschillig toekijken, hoe de beys en de moellahs bij het beslissen over het nationale vraagstuk de massa's achter zich aanvoeren? Moet de sociaaldemocratie niet in de kwestie ingrijpen en op bepaalde wijze de wil van de natie beïnvloeden? Moet zij niet optreden met een voor de Tartaarse massa's zo gunstig mogelijk concreet plan voor de oplossing van het vraagstuk? Maar welke oplossing strookt het meest met de belangen van de werkende massa's? Autonomie, federatie of afscheiding?

Dit alles zijn vraagstukken waarvan de oplossing afhangt van de concrete historische omstandigheden, waarin de gegeven natie verkeert.

Nog sterker. De omstandigheden veranderen, zoals alles verandert en een oplossing, die juist is op het gegeven moment, kan op een ander moment volkomen onaannemelijk blijken.

Omstreeks het midden van de XIXde eeuw was Marx een aanhanger van de afscheiding van Russisch-Polen en hij had gelijk, want destijds ging het om de bevrijding van een hogere cultuur van een haar verwoestende lagere cultuur. En het vraagstuk was toen niet alleen in theorie aan de orde, niet academisch, maar in de praktijk, in het leven zelf.

Aan het einde van de XIXde eeuw spraken de Poolse Marxisten zich al tegen de afscheiding van Polen uit en ook zij hadden gelijk, want in de laatste 50 jaren hebben er diepingrijpende veranderingen in de zin van een economische en culturele toenadering tussen Rusland en Polen plaats gehad. Bovendien was in deze tijd het vraagstuk van de afscheiding van een onderwerp van praktijk tot een onderwerp van academische twisten geworden, die wellicht alleen intellectuelen in het buitenland in beroering brachten. Dit sluit natuurlijk de mogelijkheid van bepaalde binnenlandse en buitenlandse conjuncturen, waarbij het vraagstuk van de afscheiding van Polen wederom aan de orde kan komen niet uit.

De natie heeft het recht, vrij over haar lot te beschikken.

Zij heeft het recht zich in te richten, zoals het haar goed dunkt, **-wonder natuurlijk' de rechten van andere naties met voeten te treden.** Daarover valt

niet te twisten.

Maar hoe moet zij zich nu inrichten, welk vorm moet haar toekomstige grondwet aannemen, als men rekening houdt met de belangen van de meerderheid van de naties en vooral met die van het proletariaat?

De natie heeft het recht zich autonoom in te richten. Zij heeft zelfs het recht zich af te scheiden. Maar dit betekent nog niet, dat zij dit onder alle omstandigheden moet doen, dat de autonomie of de afscheiding overal en altijd voordelig voor de natie, d.w.z. voor haar meerderheid, d.w.z. voor de werkende lagen zal zijn. De Kaukasische Tartaren kunnen als natie,

1) Zie D. Bauer. "Die Nationalitätenfrage und die Sozial-democratie", Wien, 1924, blz. 161.

1) De Zuid-Slavische sociaaldemocratie is in het Zuiden van Oostenrijk werkzaam.

2) Zie "Nationaliteitenvraagstukken" van W. Kossowski, blz. 16-17, 1907.

En daarmee basta! Geen analyse van de Russische werkelijkheid, geen onderzoek naar de levensomstandigheden van de Joden in Rusland; eerst ontleende men de oplossing aan de Zuid-Slavische sociaal-democratische partij, dan keurde men ze "goed" en daarna "nam men ze eenstemmig aan"! Zo wordt door de Bundisten het nationale vraagstuk in Rusland gesteld en "opgelost". Nu zijn echter in Oostenrijk en in Rusland de verhoudingen volkomen verschillend. Daaruit laat zich ook verklaren, dat de sociaaldemocratie in Oostenrijk, die in Brünn (1899) **8**) een nationaal program in de geest van de resolutie van de Zuid Slavische sociaal-democratische partij aannam (hoewel met enige onbetekenende wijzigingen), het vraagstuk, om zo te zeggen, in het geheel niet op z'n Russisch aansnijdt en het natuurlijk ook niet op z'n Russisch oplost.

In de eerste plaats het stellen van het vraagstuk. Hoe stellen de Oostenrijkse theoretici van de nationale autonomie, Springer en Bauer, de uitleggers van het Brünnse nationale program en van de resolutie van de Zuid-Slavische sociaal-democratische partij het vraagstuk?

"Of een nationaliteiten staat mogelijk is en of in het bijzonder de Oostenrijkse nationaliteiten gedwongen zijn, een staatswezen te vormen dat is de van tevoren te stellen vraag, die hier met is beantwoord, maar die als beslist voorondersteld is. Voor degene, die deze mogelijkheid en

noodzakelijkheid niet erkent, heeft inderdaad ons onderzoek geen waarde. Ons onderwerp luidt: waar de onder-havige naties nu eenmaal /bij elkaar zijn moeten, **onder welke ree hts v 0 r men · kunnen zij dit rea 1 ~ tie fop de bes tew ij z e doe n?" (Spatiëring van Springer). 1)**

Aldus de eenheid en ondeelbaarheid van Oostenrijk als staat, als uitgangspunt. Hetzelfde zegt Bauer:

"Wij gaan dus van de veronderstelling uit, dat de Oostenrijkse naties in hetzelfde staatsverband blijven, waarin zij thans samenleven en vragen, hoe de naties Hieruit volgt, dat de oplossing van het nationale vraagstuk slechts mogelijk is in verband met de historische omstandigheden, in hun ontwikkeling beschouwd. De economische, politieke en culturele omstandigheden, waarin de gegeven natie leeft, zijn de enige sleutel ter oplossing van het vraagstuk, hoe deze of gene natie zich juist moet inrichten, welke vorm men haar toekomstige grondwet moet aannemen. Daarbij is het mogelijk, dat er voor iedere natie een bijzondere oplossing van het vraagstuk vereist is. Indien de dialectische wijze om een vraagstuk te stellen ergens noodzakelijk is, dan juist hier, bij het nationale vraagstuk.

Met het oog hierop moeten wij ons krachtig tegen een zekere zeer verbreide, maar ook zeer oppervlakkige wijze van "oplossen" van het nationale vraagstuk verklaren, die zijn oorsprong heeft bij de Bund. Wij spreken over de gemakkelijke methode om zich op de Oostenrijkse en de Zuid-Slavische 1) sociaal-democratie te beroepen, die het nationale vraagstuk reeds zou hebben opgelost en aan wie de Russische sociaal-democraten de oplossing eenvoudig zouden moeten ontlenu. Daarbij wordt verondersteld, dat alles wat, laten wij zeggen, juist is voor Oostenrijk, ook juist is voor Rusland. Daarbij wordt het allerbelangrijkste en in het gegeven geval doorslaggevende uit het oog verloren: de concrete historische omstandigheden in Rusland in het algemeen en in het leven van iedere afzonder-lijke natie binnen de grenzen van Rusland in het bijzonder.

Luistert b.v. naar de bekende Bundist W. Kossowski:

"Toen op het IVde Congres van de Bund 7), de principiële kant van de kwestie werd besproken (er is sprake van het nationale vraagstuk J. St.), verwierf het voorstel van een van de leden van het Congres, om het vraagstuk op te lossen in de geest van de resolutie van de Zuid Slavische sociaal-democratische partij algemene goedkeuring" .2)

Het resultaat was, dat "het Congres eenstemmig" de nationale autonomie aannam.

1) Zie R. Springer "Das nationale Problem", blz.1()-11.

binnen dit verband hun verhouding tot elkaar en tot de staat zullen regelen." I)' .

Dus wederom: de eenheid en ondeelbaarheid van Oostenrijk 'Staat vooraan. ' ' ..

Kan de sociaaldemocratie van Rusland het vraagstuk zo stellen. Neen, dat kan zij niet. En zij kan dat niet omdat zij van het 'begin af op het standpunt van de zelfbeschikking van de naties staat, krachtens welke de natie het recht tot afscheiding heeft. 'Zelfs de Bundist Goldblatt erkende op het tweede Congres van de Russische sociaaldemocratie, dat deze het standpunt van de zelfbeschikking niet kan prijsgeven. Zie hier wat Goldblatt toenmaals zei: "Tegen het recht op zelfbeschikking is niets in te brengen. Ingeval de een of andere natie voor haar zelf-standingheid strijdt, dan kan men zich daar niet tegen verzetten. Als Polen geen "wettig huwelijk" met Rusland wenst aan te gaan, dan is het niet aan ons, het daar bij te hinderen".

Dat alles is juist. Maar hieruit volgt, dat de uitgangspunten bij de Oostenrijkse en bij de Russische sociaal-democratie. Niet alleen niet aan elkaar gelijk, maar integendeel rechtstreeks tegenovergesteld zijn. Kan men hierna nog spreken over de mogelijkheid, om het nationale programma aan de Oostenrijkers te ontleen?

Verder: de Oostenrijkers denken "de vrijheid van de nationaliteiten" door kleine hervormingen, stapvoets te verwezenlijken. Als zij de nationale autonomie als praktische maatregel voorstellen, houden zij geenszins rekening met een radicale verandering, met een democratische bevrijdingsbeweging, die zij niet als perspectief hebben. Intussen verbinden de Russische Marxisten het vraagstuk van de "vrijheid van de nationaliteiten" met de waarschijnlijke radicale verandering, met de democratische bevrijdingsbeweging: zij hebben geen reden op hervormingen te rekenen. En dat verandert de zaak ten aanzien van het waarschijnlijke lot van de naties in Rusland op essentiële wijze.

"Inderdaad", - zegt Bauer - "is het niet zeer waar-

I) Zie O. Bauer, "Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie"; blz. 382.

schijnlijk, dat de nationale autonomie het resultaat zal zijn van een groot besluit, van een koene daad. In een lang ontwikkelingsproces, in zware strijd, die steeds weer de wetgevingen stilleggen en de bestaande administraties verlammen zal Oostenrijk zich stap voor stap naar de nationale autonomie ontwikkelen. Niet een grootse daad van wetgeving, maar een menigte afzonderlijke wetten voor afzonderlijke landen, voor afzonderlijke gemeenten zullen de nieuwe grondwet scheppen.

Hetzelfde zegt Springer:

"Ik weet voor alles", schrijft hij, - "dat instellingen van deze aard (organen van de nationale autonomie. J. St.) niet in jaren en niet in een tiental jaren worden geschapen. De reorganisatie van de Pruisische administratie alleen heeft reeds een lange tijd geëist, zodat Pruisen twintig jaren nodig had om zijn fundamentele administratieve instellingen definitief tot stand te brengen. Laat men daarom niet denken, dat ik over de tijdsduur en over de moeilijkheden in Oostenrijk ook maar enige illusie koester."

2)

Dit alles is zeer stellig gezegd. Mair is het voor de Russische M3. Xistenm) gelijk, het nationale vraagstuk niet met "een koene daad" te vetfuinden? Kunnen zij' op partiële hervormingen, op een "menigte" afzonderlijke wetten als iniddel rekenen om de 'vrijheidder nationaliteiten' te veroveren? En als zij dit niet kunnen en niet moeten doen, volgt daar dan met duidelijk uit, dat de strijdmethoden en de perspectieven van de Oostenrijkers en de Russen volkomen verschillend' zijn? Hoe kan men zich in deze situatie tot de eenzijdige en halfslachtige nationale autonomie van de Oostenrijkers beperken? Een van beide: of de 'voorstanders van de navolging rekenen niet op "een koene daad", of zij rekenen er wel op, maar "weten niet wat zij doen".

Ten slotte staan' Rusland en Oostenrijk voor een volkomen verschillende actuele taak en met het oog' daarop dringt zich ook een verschillende methode ter oplossing van het nationale

1). Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 384.

2) Zie. "Das nationale Problem" • blz. 29.

vraagstuk aan ieder van hen op. Oostenrijk leeft onder de verhoudingen van het

parlementarisme, zonder -parlement is daar onder de huidige verhoudingen geen ontwikkeling, mogelijk. Maar het parlementaire leven en de wetgeving van Oostenrijk worden niet zelden door de scherpe botsingen tussen de nationale, partijen volkomen tot stilstand gebracht. Hierdoor laat zich ook de chronische politieke crisis verklaren, waaronder

Oostenrijk sinds lange tijd lijdt. Met het oog hierop is het nationale vraagstuk daar de as van het politieke leven, is het daar een levenskwestie. Het valt derhalve niet te verwonderen, dat de Oostenrijkse sociaal-democratische politici in de eerste plaats, op welke wijze dan ook, het vraagstuk van de nationale botsingen trachten op, te lossen, op te lossen natuurlijk op grond van het reeds bestaande parlementarisme, langs parlementaire weg.

Anders echter is het in Rusland. In Rusland is er ten eerste "god zij dank geen parlement" 9). Ten tweede - en dat is de hoofdzaak - vormt niet het nationale, maar het agrarische vraagstuk de as van het politieke leven van Rusland.

Derhalve is het lot van het Russische vraagstuk, en dat betekent ook de "bevrijding" van de naties, in Rusland verbonden met de oplossing van het agrarische vraagstuk, d.w.z. met de vernietiging van de feodale overblijfselen, d.w.z. met de democratisering van het land. Hieruit valt tevens te verklaren dat in Rusland de nationale kwestie niet als een zelfstandig en beslissend vraagstuk, maar als een deel van het algemene en meer belangrijke vraagstuk van de bevrijding van het land uit de banden het feodalisme optreedt.

"De onvruchtbaarheid van het Oostenrijkse parlement", - schrijft Springer - "is juist daardoor te voorschijn geroepen, omdat iedere hervorming in de nationale partijen tegenstellingen doet ontstaan, die hun geslotenheid zouden kunnen aantasten. Daarom vermijden de leidende personen iedere mogelijke aanleiding hiertoe. Een vooruitgang van Oostenrijk is in het algemeen slechts dan denkbaar, als de naties onomstotelijke rechtsposities zullen hebben verkregen, die hen van de noodzakelijkheid zullen ontheffen om blijvende strijdafdelingen in het parlement te onderhouden en het hun mogelijk maken hun aandacht op de economische en sociale taken te vestigen". 1)

Hetzelfde zegt Bauer:

"De nationale vrede is in de eerste plaats nodig voor de staat. De staat kan niet verdragen, dat de onzinnigste taalkwestie, dat iedere strijd van opgewonden mensen ergens aan de taalgrens, dat iedere nieuwe school de wetgeving tot stilstand brengt." 2)

Dit alles is begrijpelijk. Maar het is niet minder begrijpelijk, dat in Rusland de nationale kwestie uit een geheel andere hoek wordt gezien. Niet de nationale,

maar de agrarische kwestie beslist over het lot van de vooruitgang in Rusland; de nationale kwestie is een ondergeschikte kwestie.

Aldus, verschillende wijzen om het vraagstuk te stenen verschillende perspectieven en strijdmethoden, een verschillende actuele taak. Is het dan niet duidelijk, dat bij een dergelijke stand van zaken alleen pennenlikkers, die de nationale kwestie 'buiten ruimte en tijd om "oplossen", voorbeelden aan Oostenrijk kunnen ontlenu en zich met het overnemen van het program kunnen bezighouden?

**Nog eens: de konkrete historische voorwaarden als uitgangs-...t, h...
dialektisch stenen van het vraagstuk als de enige JUIste WIJze om het te stellen, - dat is de sleutel tot de oplos-sing van het nationale vraagstuk.**

1) 2)

Zie "Das nationale Problem", blz. 29. Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 404.

Daarom wordt deze autonomie ook nog **c u I t ure I e cultu-
reel-nationale autonomie genoemd.' .. '**

Ziehier nu de tekst van het program, aangenomen door de Oostenrijkse sociaaldemocratie op het Congres te Brünn in 1899. 1) .

Nadat het program er aan herinnert, dat de nationale twisten in Oostenrijk de politieke vooruitgang in de weg staan dat "de definitieve regeling van het nationale vraagstuk .. :. **m.de. eerste plaats een culturele eis is**", 'dat "zij **slechts mogelijk IS m een werkelijk democratische gemeenschap, ge-grondvest op het algemene, gelijke en rechtstreekse kiesrecht**" vervolgt het: .. '

"De bes c her min ge n de ontwikkeling van den a t ion a I e 'b ij zon van de he de n2) van alle volken in Oostenrijk is slechts mogelijk op de "'rond: . slag van h-t gelijke recht en onder vermijding v:n elke onderdrukking ..

Daarom moet in de eerste plaats elk bureaucratisch staatscentralisme evenals de feodale voorrechten van de landen worden verworpen ...

Onder deze en alleen onder deze voorwaarden zal het mogelijk zijn in.

Oostenrijk, in plaats van de nationale twist, nationale orde in te. stellen en wel onder erkenning van de volgende leidende' grondslagen:

1. Oostenrijk moet vervormd worden tot een democratische nationaliteiten-bondsstaat.

2. In plaats van de historische kroonlanden, moeten er nationaal-afgeperkte lichamen van zelfbestuur worden gevormd, welker wetgeving en, bestuur

door een nationale

1) . Vo-r dit:prog-a- .stemden ook. de vertegenwo-dige;s van de ZUld.Slavlsche soclaal-democratIschepartij. Zie de Ver-h-dlun-en des Gesamtparteitages van de Sozialdemocrati- ili Oesterrelch zu Brünn 1899", 1906 (Wiener VolkSbuchhandlun'" :blz. 14 en 104. ---, Red.). " " b' 2) In de. Russische ,;ertaling vanM. Panin (zi- het boek van. Bauer I- de vertalmg van Panin) wordt in plaats van ,;nationale bIJzonderheden" gezegd "nationale individualitei-ten". Panin heeft deze passage foutief vertaald' in de Duitse tekst staat niet het woord individualiteit maar d-r wordt over "nationale Eigenart" . d.w.z. over !b ij 'z 0 n van de h ede n "'e-sproken, hetgeen lang niet hetzelfde is. b

IV; DE NATIONALE AUTONOMIE

Hierboven spraken wij over de formele kant van het Oostenrijkse nationale program, over de methodologische grondslagen, krachtens welke de Russische Marxisten niet eenvoudig de Oostenrijkse sociaaldemocratie ten voorbeeld kunnen nemen en haar program tot het hunne maken ..

Laat ons thans over het wezen van het program zelf spreken. Wat is nu het nationale program van de Oostenrijkse sociaal- democraten? ...

Het laat zich in twee woorden uitdrukken: nationale autonomie.

Dit betekent ten eerste, dat, laten wij zeggen, niet aan Tsjechië of aan Polen, waar hoofdzakelijk Tsjechen en Polen wonen, autonomie zal worden verleend, maar - aan de Tsjechen en de Polen in het algemeen, onafhankelijkheid van hun grondgebied, onverschillig in welke plaatsen van' Oostenrijk zij ook mogen wonen".

Daarom wordt deze autonomie ook nationale en niet territoriale autonomie genoemd.

Dit betekent ten tweede, dat de over de verschillende hoeken van Oostenrijk verspreide Tsjechen, Polen, Duitsers enz., individueel genomen, d.w.z. als afzonderlijke personen, tot homogene naties worden georganiseerd en als zodanig deel uitmaken van de Oostenrijkse staat. Oostenrijk zal in dit geval niet een verbond van autonome gebieden vormen, maar een verbond van autonome nationaliteiten, geconstitueerd onafhankelijk van het grondgebied.

Dit betekent ten derde, dat de instellingen voor de gehele natie, die met dit doel voor de Polen, de Tsjechen enz. moeten worden gesticht, geen politieke, maar

alleen "culturele" vraagstukken zullen behandelen. De specifiek politieke vraagstukken zullen in het algemeen - **Oostenrijkse parlement (de Reichsrät) worden gekoncentreerd ...**

Kamer, gekozen op grond van het algemene, gelijke" en rechtstreekse kiesrecht worden geregeld.

3. "Alle gebieden van zelfbestuur van een en dezelfde natie vormen tezamen een nationaal eenheidsverbond, dat zijn nationale aangelegenheden volkomen autonoom regelt".

4. "Het recht van de nationale minderheden wordt door een bijzondere, door het Rijksparlament uit te vaardigen wet verzekerd".

Het program eindigt met een oproep tot de solidariteit van alle naties van Oostenrijk. **1)**

Het is niet moeilijk te bemerken, dat er in dit program nog enige sporen van "territorialisme" zijn overgebleven, maar in het algemeen is het de formulering van de nationale autonomie. Niet voor niets begroet Springer, de eerste agitator voor de nationale autonomie, dit program met geestdrift.**2)** Bauer is het' eveneens met dit program eens en noemt het een "theoretische overwinning" **3)** van de nationale autonomie; hij stelt alleen in het belang van een grotere duidelijkheid voor, punt 4 te vervangen door een scherper omlinjnde formulering, die over de noodzakelijkheid spreekt van de "constituering van de nationale minderheid binnen ieder zelfbesturend gebied als openbare rechts-corporatie" voor het beheer van het schoolwezen en de overige culturele aangelegenheden.

4)

Dat is het nationale program van de Oostenrijkse sociaal-democratie.

Beschouwen wij zijn wetenschappelijke grondslagen.

Laten wij nagaan, hoe de Oostenrijkse sociaaldemocratie de door haar gepropageerde nationale autonomie motiveert.

Wenden wij ons tot de theoretici van de nationale autonomie, Springer en Bauer. Het uitgangspunt van de nationale autonomie is de opvatting van de natie als een verbond van personen, onafhankelijk van een bepaald grondgebied.

"De nationaliteit staat - volgens Springer - in generlei essentiële betrekking tot het gebied; zij is "een autonoom verbond van personen". **1)**

Bauer spreekt eveneens over de natie, als over een "gemeenschap van personen", aan wie "niet de uitsluitende heerschappij in een bepaald gebied is verzekerd".

2)

Maar de personen, die de natie vormen, leven niet altijd in één compacte massa, - zij zijn dikwijls in groepen verdeeld en leven in deze vorm te midden van vreemde nationale organen. Het is het kapitalisme, dat hen naar verschillende gebieden en steden drijft om verdiensten te vinden. Maar komen deze groepen in vreemde nationale gebieden en vormen zij daar minderheden, dan hebben zij onder de plaatselijke nationale meerderheden te lijden ten aanzien van dwangmaatregelen tegen de taal, de scholen enz. Vandaar de nationale botsingen. Vandaar de "ontoereikendheid" van de territoriale autonomie. De enige uitweg uit deze situatie ligt, volgens de mening van Springer en Bauer, in het organiseren van de over de verschillende delen van de staat verstrooide minderheden van een gegeven nationaliteit in één, algemeen, alle klassen omvattend nationaal verbond. Alleen zulk een verbond zou volgens hun mening de culturele belangen van de nationale minderheden kunnen beschermen en zou in staat zijn, de nationale twisten te doen ophouden. "Daaruit volgt de noodzaak, - zegt Springer - om de nationaliteiten te construeren, hun rechten en verantwoordelijkheid te geven". 3) Ja, "een wet is gemakkelijk te maken, maar of zij als een wet werkt". "Indien men voor de naties een wet wil scheppen, dan moet men eerst de naties scheppen". 4) "Zonder de constituering van de nationaliteiten is het scheppen van "een nationaal recht en het einde van de twisten niet mogelijk". 5) In dezelfde geest spreekt Bauer, als hij als een "eis van de arbeidersklasse" de "constituering van de minderheden tot

1) 2) 3) 4)

Zie "Verhandlungen des Gesamtparteitages" in Brünn 1899.

Zie „Das nationale Problem", blz. 246. Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 527. Aldaar, blz. 533.

1) 2) 3) 4) 5)

Zie "Das nationale Problem", blz. 15. Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 274.

Zie "Das nationale Problem", blz. 61. Aldaar, blz. 72.

" blz. 73.

publiek rechtelijke corporaties op grond van het persoonlijke principe opstelt. 1) Maar hoe de naties te organiseren? Hoe te bepalen tot welke natie deze of gene persoon behoort?

"Het behoren tot een bepaalde nationaliteit, - zegt Springer - is door de inschrijvingslijsten vastgesteld. Ieder, die op het gebied van het district woont, is

verplicht te verklaren, dat hij tot een van de nationaliteiten van het district behoort" .2)

"Het persoonlijk principe, - zegt Bauer - vooronderstelt, dat de bevolking naar nationaliteiten wordt gescheiden op grond van de vrijwillige verklaringen van de meerderjarige burgers tot welke nationaliteit zij behoren, moeten er nationale kadasters worden gevormd".3)

Gaan we verder .. ' .

"Alle Duitsers - zegt Bauer - in de nationaal homogene districten en verder alle Duitsers, die in het natio-nale kadaster van de tweeledige districten zijn ingeschreven, vormen de Duitse natie en kiezen een nationale raad".4) .

Ditzelfde moet worden gezegd van de Tsjechen, de Polen e.a.

"De nationale raad is, volgens Springer, het culturele parlement van de natie, hij moet de grondslagen vaststellen en de middelen goedkeuren, hij heeft tevens de gehele zorg voor het nationale schoolwezen, voor de nationale literatuur, voor kunst en wetenschap, voor het oprichten van academies, musea, galerijen, theaters", enz. 5)

Dat zijn de organisatie van de natie en haar centrale instelling.

Door het scheppen van zulke alle klassen omvattende instellingen, streeft de Oostenrijkse sociaal-democratische partij er volgens Bauer naar om "de nationale cultuur tot het bezit van het gehele volk te maken en daardoor op de enige mogelijke wijze alle volksgenoten tot een nationale

1) 2) 3) 4) 5)

Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 530. Zie "Das nationale Problem", blz. 192.

Zie "Die Nationalitätenfrage", !blz. 354. Zie Mdaar, blz. 360.

Zie "Das nationale Problem", blz. 200.

c u l t u u r g e m e e n s c h a p a a n e e n t e s I u i t e n ' l) • (Spatiëring van ons). Men zou kunnen menen, dat dit alles slechts op Oostenrijk betrekking heeft. Maar Bauer is het daar niet mee eens. Hij beweert ten stelligste, dat de nationale autonomie eveneens ver-plichtend is voor andere staten, die zoals Oostenrijk, uit verschillende nationaliteiten bestaan.

"In de nationaliteiten staat stelt" - volgens de mening van Bauer, - "de arbeidersklasse van alle naties tegenover de nationale politiek van de bezittende klassen, tegenover de politiek van de verovering van de macht, de eis van de nationale-autonomie".2)

Dan vervolgt hij, terwijl hij ongemerkt de zelfbeschikking van de naties door de

nationale autonomie vervangt:

"Aldus wordt de nationale autonomie, de zelfbeschikking van de naties, noodzakelijkerwijs tot het constitutionele program van de arbeidersklasse van alle naties in de nationaliteiten staat" .3)

Maar hij gaat nog verder. Hij is er diep van overtuigd, dat de door hem en Springer "geconstitueerde", alle klassen omvattende "nationale verbonden" een soort prototype van de toekomstige socialistische maatschappij zullen zijn. Want hij weet, dat de "socialistische maatschappelijke orde de mensheid **in nationaal .-fgeperkte gemeenschappen 4) zal groeperen"**, dat onder het socialisme "de groepering van de mensheid in autonome nationale gemeenschappen" zal plaats hebben,⁵⁾ dat "op deze wijze de socialistische maatschappij ongetwijfeld een bont beeld van nationale **personenvelfuonden** en territoriale corporaties zal te zien geven", ⁶⁾ dat bijgevolg ook "**het socialistische nationaliteiten beginsel de hogere eenheid van het nationaliteiten beginsel en van de nationale autonomie is"**. 6)

Dat is naar het schijnt genoeg

Zo is de motivering van de nationale autonomie in de werken van Bauer en Springer.

1) Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 522.

2) Aldaar, blz. 323 •.

3) Aldaar, blz. 319.

4) Aldaar, Iblz. 533.

5) Aldaar, blz. 534.

6) Aldaar, blz. 521.

In de eerste plaats springt de volkomen onbegrijpelijke en door niets te rechtvaardigen vervanging van de zelfbeschikking van de naties door de nationale autonomie in het oog. Eén van beide: of Bauer heeft de zelfbeschikking niet begrepen, of hij heeft haar begrepen, maar beknot haar om de een of andere reden bewust. Want het valt niet te betwijfelen, dat a) de nationale autonomie de integriteit van de nationaliteitenstaat vooronderstelt, de zelfbeschikking treedt evenwel buiten de perken van deze integriteit; b) de zelfbeschikking de natie volledig alle rechten verleent, de nationale autonomie evenwel alleen "culturele" rechten. Dit ten eerste.

Ten tweede, is in de toekomst heel wel zulk een verstrenging van de

binnenlandse en de buitenlandse conjunctuur mogelijk, waarbij deze of gene nationaliteit lhesluit uit de natio-naliteitenstaat te treden, ibij voorbeeld uit Oostenrijk, - de Roetheense sociaal-democraten hebben immers op het Partij-congres in Brünn hun bereidwilligheid verklaard om de twee gedeelten" van hun volk tot een te verenigen 1). Wat moet men dan met de "v 0 0 r het pro let a r i a t va iJ. a 11 e nat i e s n 0 0 d zak e I ij k e" nationale autonomie doen?

Wat is dat voor een "oplossing" van het vraagstuk, die de naties mechanisch in het Prokustusbed. van de integriteit van de staat dwingt?

Gaan we verder. De nationale autonomie is in tegenspraak met de gehele loop van de ontwikkeling van de naties. Zij stelt de leuze op, de naties te organiseren; maar kan men de naties kunstmatig aaneensmeden, wanneer' het leven, wanneer de economische ontwikkeling gehele groepen van hen afscheurt en deze groepen over verschillende landstreken verstrooit? Het is niet te betwijfelen, dat in de eerste stadia van het kapitalisme de naties zich aaneensluiten. Maar het is eveneens niet te be-twijfelen, dat in hogere stadia van het kapitalisme een ontwik-keling L.'1:zet, die de naties tot verstrooïng brengt, waarbij zich van de naties een reeks van groepen losmaakt, die wegtrekken om verdiensten te zoeken en die later ook geheel en al naar andere gebieden van de staat verhuizen; zij die wegtrekken ver-liezen daarbij de oude verbindingen, knopen op de nieuwe

. plaatsen nieuwe verbindingen aan, maken zich van geslacht op geslacht nieuwe zeden en gewoonten eigen en mogelijkervijze ook een nieuwe taaL ...

Men vraagt zich af: is het mogelijk zulke van elkaar ge-isoleerde groepen in een nationaal eenheidsvel"bond te vereni-gen? Waar zijn de wonder-ringen met behulp waarvan men het onverenigbare zou kunnen verenigen? Is het b.v. denkbaar, de Duitsers uit de Oost-Zee provinciën en de Transkaukasische Duitsers "tot een natie aaneen te smeden"? Wanneer dit alles echter ondenk!baar en onmogelijk is, waardoor onderscheidt zich dan in dit geval de nationale autonomie van de utopie van de oude nationalistten, die het rad van de geschiedenis terug trachtten te draaien?

Maar de verbondenheid en de eenheid van de natie verbrok-kelen niet alleen ten gevolge van de landverhuizing. Zij ver-vallen ook -van binnen uit, ten gevolge van de verscherping van de klassenstrijd. In de eerste stadia van het kapitalisme kan men nog spreken over een "cultuurgemeenschap" van het pro-letariaat en de bourgeoisie. Maar met de ontwikkeling van de grote industrie en de verscherping van de klassenstrijd begint de "gemeenschap" weg te smelten. Men

kan niet in ernst over een "cultuurgemeenschap" van de natie spreken, als de onder-nemers en de arbeiders van één en dezelfde natie ophouden elkaar te begrijpen. Van welke "lotsgemeenschap" kan er sprake zijn, wanneer de bourgeoisie naar oorlog dorst en het proletariaat "de oorlog aan de oorlog" verklaart? Kan men uit zulke aan elkaar tegengestelde elementen een alle klassen om-vattend nationaal eenheidsverbond organiseren? Kan men na dit alles spreken over !het "aaneensmeden van alle volksgeno-ten tot een nationale cultuurgemeenschap"? 1) Blijkt uit dit

,alles niet duidelijk, dat de nationale autonomie in tegenspraak is met de gehele loop van de klassenstrijd ?

Maar nemen wij voor een ogenblik aan, dat de leuze: "orga-niseer de natie" - te verwezenlijken is. Men kan de burger-lijk-nationalistische parlementsleden nog !begrijpen, die de natie trachten te "organiseren", om meer stemmen te krijgen. Maar sinds' wanneer zijn de sociaal-democraten begonnen, zich met het "organiseren" van de natie, met het „-konstitueren"

1)

Zie de "Verhandlungen des Gesamtparteitages in Brünn" 1899, blz. 48.

1)

Zie O. Bauer "Die Nationalitätenfrage", blz. 531.

36

37

van naties, met het "scheppen" van naties Ibezig te houden?

Wat zijn dat voor sociaal-democraten, die in het tijdperk van de grootste verscherping van de klassenstrijd, alle klassen om-vattende nationale verbonden organiseren? Tot nu toe had de Oostenrijkse, 'evenals iedere andere sociaal-democratie, slechts een taak: het proletariaat te organiseren. Maar deze taak is klaarblijkelijk "verouderd". Thans stellen Springer en Bauer een "nieuwe", meer aantrekkelijke taak: de natie te "schep-pen", te "organiseren". ,

Overigens, logika veIplicht: wie de nationale autonomie aanvaard heeft, moet ook deze "nieuwe" taak aanvaarden, maar het aanvaarden daarvan betekent, de klassepositie op-geven en de weg van het nationalisme betreden.

De nationale autonomie van Springer en Bauer is een gefaf-fineerde vorm van nationalisme. '

En' het is geenszins toevalHg, dat het nationale program van

,de Oostenrijkse sociaal-democraten er toe verplicht, zorg te dragen voor "de, b

esc h e rmi n g en de 0 n twikk e li n g van de nationale bijzonderheden van de volken"., Denk eens aan: zulke "nationale bijzonderheden" van de Transkaukasische Tartaren te "beschermen", als de zelfgeseling tijdens het . .,Sjachsêj- Wachsej"-feest! Zulke "nationale bijzonderheden" ,van de Georgiërs te "ontwikkelen" als het "recht op bloed- ,wraak" ! "

Zulk een punt behoort thuis in een typisch iburgerlijk-natio-nalistisch program en wanneer het in het program van de ,Oostenrijkse sociaal-democraten is te vinden, dan komt dit, omdat de nationale autonomie dergelijke punten verdraagt, er niet mee in tegenspraak is.

Maar wanneer de nationale autonomie niet deugt voor het heden, dan deugt zij nog minder voor de toekomst, voor de socialistische maatschappij. '

De voorspelling van Bauer over de "groepering van de mensheid volgens nationaal afgebakende gemeenschappen" 1) wordt weerlegd door de gehele loop van de ontwikkeling van de moderne mensheid. De nationale omheiningen worden niet versterkt, zij worden neergehaald, zij vallen neer.

Marx zeide reeds in de jaren '40, dat "de nationale afzonde-

1)

Zie het, begin van dit hoofdstuk.

rin (Y en de tegenstellingen van de volken reeds thans meer en meer verdwijnen", dat "de heerschappij van het proletari-at ze nog meer zal doen verdwijnen". 10) De verdere ontwikkeling van de mensheid met haar geweldige groei van de kapitalistische productie met haar dooreenmenging van de nationaliteiten en aan-eensluiting van de mensen op steeds omvangrijker gebieden, bevestigt ten stelligste de gedachte van Marx ... "

De wens van Bauer om de socialistische maatschappij voor te stellen in de vorm van een "Ontbeeld van nationale personenverbonden en territoriale korporaties" is een schuchtere poging, om de Marxistische conceptie van het socialisme te vervangen door een hervormde conceptie van Bakonin. De geschiedenis van het socialisme toont, dat al dergelijke pogingen de elementen van hun onvermijdelijk bankroet in zich verbergen. ,

Wij spreken nog niet eens over een zeker, door Bauer ge-prezen "socialistisch nationaliteitsbeginsel", dat naar onze mening de vervanging van het socialistische iburgerlijk van de klassenstrijd door het burgerlijke beginsel van de "nationaliteit" is. Als de nationale autonomie van zulk

een twijfelachtig beginsel uitgaat, dan moet men wel erkennen, dat zij de arbeidersbeweging alleen' maar schade kan be-rokkenen.

Dit nationalisme is wel is waar niet zo doorzichtig, want het is op kunstige wijze door soëialistische frasen ge;naskeerd; des te schadelijker is het echter voor het proletariaat. Met h:t openlijke ':lationalisme kan men' het altijd klaarspelen: het IS niet moeilijk het te doorzien. Veel moeilijker is he., om. het ge-maskeerde en in zijn masker onherkenbare natlOnallSme te bestrijden. Beschermd door het pantser van het socialisme, is het minder kwetsbaar en levenskrachtiger. Leeft het evenwel onder de arbeiders, dan vergiftigt het de atmosfeer en ver-spreidt het de schadelijke ideeën van wederzijds wantrouwen en van de afzondering van de arbeiders dër verschillende nationa-liteiten. "

Maar daarmee is de gehele schadelijkheid van de nationale autonomie nog niet opgesomd. Zij bereidt niet alleen de bodem voor tot de afzondering van de naties, maar ook tot de ver:-brokkeling van de unitaire arbeiderSJBeweging. De idee van de nationale autonomie schept de psychologische voorwaarden

38

39

voor de splitsing van de unitaire aribeidspartij in afzonder-lijke, volgens de nationaliteiten opgebouwde partijen. Na de partijen, verbrokkelen de vakverenigingen en het resultaat is een volkomen afzondering. Zo valt de unitaire klassebeweging in afzonderlijke nationale beekjes uiteen.

Oostenrijk, het vaderland van de "nationale autonomie". schenkt de droevigste voorbeelden van dit verschijnsel. De Oostenrijkse sociaal-democratische partij, die eens één geheel vormde, begon reeds sinds 1897 in afzonderlijke partijen uiteen . te vallen. (Het Wimbergse Partijcongres).ll) Na het Brünnsse Partij congres (1899), dat de nationale autonomie aannam, nam deze verbrokkeling nog sterker toe. Ten slotte is het zo ver gekomen, dat men thans in plaats van één internationale een-heidspartij zes nationale partijen heeft, waarvan de Tsjechische sociaal-democratische partij zelfs niets met de Duitse sociaal-democratie wil te maken hebben ..

Maar met de partijen zijn de vakverenigingen verbonden. In Oostenrijk doen dezelfde sociaal-democratische al"beiders zowel daarin als ook in de partijen het voornaamste werk. Daarom was het te duchten, dat het separatisme in de partij tot sepa-ratisme in de vakverenigingen zou leiden, dat ook de vakver-enigingen zich zouden splitsen. En dat is ook gebeurd: de vak-verenigingen hebben zich

eveneens volgens de nationaliteiten gescheiden. Thans is het zelfs zo ver gekomen, dat niet zelden Tsjechische arbeiders stakingen van Duitse arbeiders breken, of ibij de gemeenteraadsverkiezingen tezamen met de Tsjechische bourgeoisie tegen de Duitse arbeiders optreden.

Hieruit blijkt, dat de nationale autonomie het nationale vraagstuk niet tot oplossing brengt. Nog sterker: zij verscherpt en verwacht het nationale vraagstuk en schept daardoor een gunstige bodem voor het vernietigen van de eenheid van de arbeidersbeweging, voor de afzondering van de arbeiders volgens de nationaliteiten en voor de toeneming van de wrijvingen tussen hen ..

Dat is de oogst van de nationale autonomie.

V. DE BUND, ZIJN NATIONALISME EN ZIJN SEPARATISME.

Hierboven hebben wij gezegd, dat Bauer, die de nationale autonomie als een noodzakelijkheid erkent voor de Tsjechen, de Polen enz., zich niettemin voor de Joden tegen deze autonomie uitspreekt. Op de vraag: "moet de arbeidersklasse ook voor het Joodse volk autonomie eisen", antwoordt Bauer, dat de "nationale autonomie niet de eis van de Joodse arbeiders kan zijn". 1) De oorzaak ligt volgens Bauers mening hierin, dat de "kapitalistische maatschappij hun (de Joden J. St.) niet de gelegenheid geeft zich als natie te handhaven". 2)

Kortom: de Joodse natie houdt op te bestaan - er valt dus voor niemand nationale autonomie te eisen. De Joden assimileren zich ..

Deze kijk op het lot van de Joden als natie is niet nieuw.

Reeds Marx heeft zich in de jaren '40 in deze zin uitgesproken 3) 12), waar'bij hij hoofdzakelijk de Duitsé Joden op het oog had. Kautsky herhaalde dit in het jaar 1903,4) waarbij hij de Russische Joden op het oog had. Thans herhaalt Bauer hetzelfde met betrekking tot de Oostenrijkse Joden, met dit verschil echter, dat hij niet het heden, maar de toekomst van de Joodse natie ontkent. De onmogelijkheid om de Joden als natie te handhaven verklaart Bauer door het feit, dat "de Joden geen afgesloten kolonisatie-gebied hebben" 5) Deze verklaring, die in hoofdzaak juist is, drukt echter niet de gehele waarheid uit. Het gaat er in de eerste plaats om, dat de Joden geen omvangrijke, stabiele, met de grond verbonden bevolkingslaag bezitten, die een natie op natuurlijke wijze bijeenhoudt, niet alleen als haar geraamte, maar ook als "nationale" markt. Van de 5--6 miljoen Russische Joden zijn er slechts 3--4 procent op de een of andere wijze met de landbouw verbonden. De overige 96 % zijn in de handel, in de industrie, in de stedelijke instellingen

1) 2) 3) 4)

5)

Zie O. Bauer "Die Nationalitätenfrage", blz. 379. Aldaar, iblz. 373 ..

Zie Karl Marx "Zur Judenfrage", 1906.

Kautsky - "Het Kisjinevse bloedbad en de Joden-kwestie", 1906.

Zie "Die Nationalitätenfrage", blz. 373.

40

41

werkzaam en wonen over het algemeen in de steden; bovendien he1::fuen zij, daar zij over Rusland verspreid zijn, in geen enkel gouvernement de meerderheid.

De in de hoedanigheid van nationale minderheden in vreem-de nationale gebieden binnengedrongen Joden, verrichten op deze wijze hoofdzakelijk, hetzij als industriëlen en kooplieden, of als beoefenaars van de vrije beroepen, huJipdiensten voor "vreem-de" naties en passen zich, wat betreft de taal enz. op natuurlijke wijze bij de "vreemde naties" aan. Dit alles voert in verband met de toenemende vermenging van de nationaliteiten, die aan de ontwikkelde vormen van het kapitalisme eigen is, tot de assimilatie van de J oden. De opheffing van de "vestigings-zone" kan deze assimilatie slechts bespoedigen.

Met het oog hierop neemt het vraagstuk van de nationale autonomie voor de Russische Joden een enigszins merkwaardig karakter aan: men stelt voor een natie, wier toekomst men ontkent- en wier 'bestaan nog moet worden bewezen, autonomie voor!

Niettemin nam de Bund dit merkwaardige en wankele standpunt in, toen hij op zijn VIde Congres (1905) 13) een "nationaal program" in de geest van de nationale autonomie aannam.

Twee omstandigheden dreven de Bund tot deze stap.

De eerste omstandigheid is het - bestaan van de Bund als organisatie van Joodse en alleen van Joodse sociaal-democra-tische arbeiders. Reeds voor het jaar 1897 stelden sociaal-democratische groepen, die onder de Joodse arbeiders werkten, zich het oprichten van een "speciale Joodse arbeidersorganisa-tie" ten doel. 1) In het jaar 1897 richtten zij dan ook zulk ee~l organisatie op, door zich in de Bund aaneen te sluiten. Dit geschiedde nog in de tijd, toen de Russische sociaaldemocratie als een - geheel feitelijk nog niet !bestond. Sinds die tijd is de Bund onafgebroken gegroeid en Ibreidde hij zich voortdurend - uit, terwijl hij zich steeds scherper aftekende tegen de achter-grond van de grauwe dagen van de Russisclle sociaaldemocratie ...

Maar ziet, de jaren 1900 naderen. De m a s s a I e arbeiders-beweging neemt een

aanvang. De Poolse sociaaldemocratie

1) Zie "De vormen van de nationale beweging" enz. onder redactie van Kasteljanski, blz. 772. -

groeit en betreft de Joodse arbeiders in de massale strijd. De Russische sociaaldemocratie neemt in omvang toe en trekt de arbeiders van de "Bund" tot zich. Het nationale kader van de Bund, verstoken als het is van een territoriale basis, wordt te eng ... Voor de Bund rijst de vraag: of zich volledig in de algemene internationale golf oplossen, of zijn zelfstandig bestaan als exterritoriale organisatie verdedigen. De Bund kiest het laatste.

Zo komt de "theorie" tot stand van de Bund als de "enige vertegenwoordiger van het Joodse proletariaat". -

Maar het wordt onmogelijk, deze zonderlinge "theorie" op de een of andere wijze "eenvoudig" te rechtvaardigen. Daartoe heeft men de een of andere "principiële" grondslag, een "principiële" rechtvaardiging nodig. Zulk een grondslag bleek nu de nationale autonomie te zijn. De Bund ontleende deze aan de Oostenrijkse sociaaldemocratie en klampte er zich aan vast. Zouden de Oostenrijkers zulk een program niet hebben gehad, dan had de Bund, teneinde zijn zelfstandig bestaan "principiële" te kunnen rechtvaardigen, het uitgedacht. De Bund neemt dus, na een schuchtere poging -in het jaar 1901 (het IVde Congres), in 1905 (het VIde Congres) definitief het "nationale program" aan. _

De tweede omstandigheid is de bijzondere toestand van de Joden, als afzonderlijk nationale minderheden binnen kompakte meerderheden, van vreemde nationaliteiten in gesloten gebieden.

Wij hebben reeds gezegd, dat zulk een toestand het bestaan van de Joden als natie ondermijnt en hen op de weg van de assimilatie dringt. Maar dit is een objectief proces. Subjektief, in de hoofden van de Joden, verwekt het een reactie en stelt het de kwestie van het waarborgen van de rechten van de nationale minderheid, van de garantie tegen assimilatie aan de orde.

De Bund, die de levensvatbaarheid van de Joodse "nationaliteit" propageerde, moest zich wel op het standpunt van de "garantie" stellen. Toen hij dit standpunt eenmaal had ingenomen, moest hij wel de nationale autonomie aanvaarden.

Want -kon de Bund zich al aan de een of andere autonomie vastklampen, dan alleen aan de nationale autonomie, d.w.z. aan de echte nationale: er kon ook van een territoriaal-politieke autonomie bij de Joden - geen sprake zijn, gezien het

42

1)

Zie het protocol van het IIde Congres, blz. 176.

Maar de geschiedenis toont het tegendeel ..

In Russisch Polen heeft eens een Landdag bestaan, een politieke Landdag en deze trachtte natuurlijk de vrijheid van de "culturele ontwikkeling" van Polen te waarborgen, maar hij is daarin niet alleen niet geslaagd, integendeel, hij is zelf in de ongelijke strijd tegen de algemene politieke verhoudingen in Rusland ten onder gegaan.

In Finla:J.d · bestaat reeds lang een Landdag, die eveneens de Finse nationaliteit tegen ."aanslagen" tracht te beschermen, maar of het hem gelukt is, veel in deze richting te doen, is iedereen bekend.

Natuurlijk zijn er Landdagen en Landdagen en met de de-mokratisch georganiseerde Finse Landdag kan men het niet zo gemakkelijk 'klaarspelen als met de aristokratische Poolse. Maar bes i i s sen d is toch niet de Landdag zelf, doch de algemene toestand in Rusland; zou er thans in Rusland de-zelfde bruut-Aziatische maatschappelijk-politieke toestana bestaan als in het verleden, in de jaren van. de opheffing van de Poolse Landdag, dan zou het met de Finse Landdag nog veel slechter staan. Bovendien, de politiek van "aanslagen" op Finland wordt sterker en men kan niet zeggen, dat zij de nederlaag geleden heeft

Als de zaak met oude, zich historisch-gevormd hebbende in-stellingen, als de politieke Landdagen, er zo voorstaat, dan zullen de jonge Landdagen, de jonge instellingen en dan nog zulke zwakke instellingen als "culturele" Landdagen, nog minder in staat zijn de vrije ontwikkeling van de naties te waarborgen. Het gaat klaarblijkelijk niet om de "instellingen", maar om de algemene orde in het land. Is het land niet gedemocrati-seerd, dan bestaat er ook geen waarborg voor de "volkomen vrijheid van de culturele ontwikkeling" van de nationaliteiten. Men kan het met zekerheid zeggen: hoe democratischer het land, des te minder "aanslagen" op de "vrijheid van de nationaliteiten", des te meer waarborgen tegen "aanslagen".

Rusland is een half-Aziatisch land en daarom neemt hier de politiek van ."aanslagen" niet zelden de meest brute vormen aan, de vormen van pogroms; het spreekt dus vanzelf, dat de "waarborgen" in Rusland tot op het uiterste minimum zijn teruggebracht.

ontbreken van een bepaald aaneengesloten grondgebied bij de Joden ..

Het is tekenend, dat de Bund van het begin af de nadruk heeft gelegd op het karakter van de nationale autonomie als de garantie van de rechten van de nationale minderheden, als waarborg van de "vrije ontwikkeling" van de naties. Het is eveneens geen toeval, dat de vertegenwoordiger van de Bund op het IIde KO:J.gres van de Russische sociaal-democratie, .Gold-blatt, de nationale autonomie formuleerde als "instellingen, die hun (de naties J. St.) de volkomen vrijheid van culturele ontwikkeling wa a r b 0 r gen". 1) Met ditzelfde voorstel kwamen ook de aanhangers van de ideeën van de Bund in de vierde sociaal-democratische Doema-fractie ...

Op deze wijze is de Bund tot het merkwaardige standpunt van de nationale autonomie van de Joden gekomen.

Hierboven hebben wij de nationale autonomie in het algemeen onderzocht. Het onderzoek toonde aan, dat de nationale autonomie tot nationalisme voert.

Hieronder zullen wij zien, dat ook de Bund tot dit eindresultaat is gekomen. Maar de Bund beschouwt de nationale autonomie nog van een speciale kant, van de kant van de wa a rib 0 r gen voor de rechten van de nationale minderheden. Onderzoeken wij het vraagstuk ook van deze speciale kant. Dit is te meer noodzakelijk, omdat het vraagstuk van de nationale minderheden - en niet alleen van de Joodse - voor de sociaaldemocratie een ernstige betekenis heeft.

Dus, "i n s te l l i n g e n", die de naties de "volledige vrijheid van de culturele ontwikkeling" "wa a r b 0 r gen" (spa-tiëring van ons J. St.).

Maar wat zijn dat voor "instellingen, die waarborgen" enz.? Dit is in de eerste plaats de "Nationale Raad" van Springer en Bauer, iets in de geest van een Landdag voor culturele aan-gelegenheden ..

Maar kunnen deze instellingen de "volledige vrijheid van de culturele ontwikkeling" van de natie waarborgen? Kan welke Landdag voor culturele zaken ook, de naties tegen nationa-listische onderdrukkingsmaatregelen waarborgen?

De Bund veronderstelt, dat zij dit kunnen.

44

45

1)

Zie "Verslag van de VIIIste Conferentie van de Bund", 1911, blz. 62 ..

Zie " Verslag van de VIIIe Conferentie van de Bund", 1911, blz. 83-84 •.

komstige "wereldlijke instelling" van de Joden, verkregen langs de weg van

"hervorming van de Joodse gemeente", om zo te zeggen langs "wetgevende weg", door de Doema.

Maar wij hebben reeds gezien, dat "instellingen" op zichzelf, zonder dat de gehele staat een democratische structuur heeft, niet als "waarborgen" kunnen dienen.

Maar hoe zal het dan onder de toekomstige democratische orde zijn? Zal men ook onder het democratische geen speciale "culturele instellingen, die waarborgen verschaffen" enz. nodig hebben? Hoe staat het ten opzichte van deze kwestie b.v. in het democratische Zwitserland? Bestaan daar speciale cultu-rele instellingen van het slag van de "nationale raad" van Springer? Zij bestaan daar niet. Maar lijden daar de culturele belangen b.v. van de Italianen niet onder, die daar een minderheid vormen? Men hoort er niemendal van. En dat is ook belangrijk: de democratie in Zwitserland maakt elke speciaal-culturele "instelling", die z.g.n. "waarborgen verschaft" enz. overbodig.

Dus: machteloos in het heden, overtollig in de toekomst -van dien aard zijn de instellingen van de cultureel-nationale autonomie, van dien aard is de nationale autonomie.

Maar zij wordt nog schadelijker, wanneer men haar aan een "natie" opdringt, welke bestaan en toekomst aan twijfel onderhevig is. In zulke gevallen zullen de aanhangers van de nationale autonomie alle bijzonderheden van de "natie", niet alleen de 'nuttige, maar ook de schadelijke, hebben te beschermen en te conserveren, om de "natie" maar van assimilatie te "redden", om haar maar te "handhaven".

Deze gevaarlijke weg moest de Bund onvermijdelijk betreden. En hij heeft dit inderdaad gedaan. Wij bedoelen de bekende. besluiten van de laatste Conferenties van de Bund over de "sabbath", het "Jiddisj" enz.

De sociaaldemocratie streeft naar het recht op de moeder-taal voor alle naties, maar de Bund neemt daar geen genoegen mee, hij eist, dat "met bijzondere hardnekkigheid", de "rechten van de Joodse taal" 1) (spatiëring van ons J. St.) zullen worden verdedigd, terwijl de Bund zelf, bij de verkiezingen in Duitsland is reeds Europa, met een zekere mate van politieke vrijheid; het valt niet te verwonderen, dat daar de politiek van "aanslag:J." nooit de vormen van een pogrom aanneemt.

In Frankrijk zijn natuurlijk nog meer "waarborgen", omdat Frankrijk democratischer is dan Duitsland.

Wij spreken nog niet eens over Zwitserland, waar de nationaliteiten, dank zij

een hoogontwikkelde, zij het ook burger-lijke democratie, vrij leven - onverschillig of zij de meerder-heid of de minderheid uitmaken.

De Bund is dus op de verkeerde weg, als hij beweert, dat "instellingen" op zich zelf de volledige culturele ontwikkeling van de nationaliteiten kunnen waarborgen.

Men zou kunnen opmerken, dat de Bund zelf de demo-kratisering van Rusland beschouwt als voorafgaande voorwaarde voor het „oprichten van instellingen" en het geven van waarborgen voor de vrijheid. Maar dat is niet juist. Uit het "Verslag van de VIIIste Conferentie van de Bund" 14) blijkt, dat de Bund de "instellingen" denkt te verkrijgen op de grondslag van de tegenwoordige orde in Rusland door middel van de "hervormingen" van de Joodse gemeenten.

"De gemeente, - zeide een van de leiders van de Bund op deze Conferentie - kan de kern worden van de toekomstige cultureel-nationale autonomie. De cultu-reel-nationale autonomie is een vorm van eigen hulp van de natie, een vorm van bevrediging van de nationale behoeften. Achter de vorm van de gemeente gaat evenwel dezelfde inhoud schuil. Dit zijn schakels van één keten, étapes van één evolutie". 1)

, Hiervan uitgaande, besloot de Conferentie, dat er gestreden moest worden, "voor de hervorming van de Joodse gemeente om haar Iangswetgeving de weg tot een wereldlijke instelling te maken", die democratisch georganiseerd is.²⁾ (Spatiëring van ons. - J. St.).'

Het is duidelijk, dat de Bund niet de democratisering van Rusland als voorwaarde en waarborg beschouwt, maar de toe-

2)

1)

Zie j, Verslag van Bund", blz. 85.

de VIIIste Conferentie' van' de

46

47

zingen voor de IVde Doema, "aan diegenen (d.w.z. aan die kiesmannen) de voorkeur geeft, die zich verplichten de rechten van de Joodse taal te verdedigen". 1) .

Niet het algemene recht op de moedertaal, maar het afzondelijke recht van de Joodse taal, van het Jiddisj ! Laten de arbeiders van de afzonderlijke nationaliteiten maar in de eerste plaats voor hun eigen taal vechten: de

Joden voor de Joodse taal, de Georgiërs voor de Georgische enz. De strijd voor het algemene recht van alle naties is een zaak van de tweede rang. Gij kunt wellicht het recht van alle onder-drukte nationaliteiten op de moedertaal niet erkennen; maar erkent gij het recht van het Jiddisj, weet dan, dat de Bund op u zal stemmen, de Bund zal aan u "de voorkeur geven" .. Maar waardoor onderscheidt zich de Bund dan van de bur-gerlijke nationalistien?

De sociaaldemocratie streeft naar het instellen van één ver-plichte rustdag per week, maar de Hoend is daarmee niet te-vreden, hij eist dat aan "het Joodse proletariaat wettelijk het recht zal worden toegekend de sabbath te vieren met afschaf-fing van de verpUC'hting om ook een andere dag te vieren".2)

Men moet wel aannemen, dat de Bund nog een ."stap voor-uit" zal dQen en het recht zal eisen om alle Oud-Joodse feest-dagen te vieren. Maar als tot ongeluk van de Bund de JQodse arbeiders hun vooroordelen zouden opgeven en de feestdag niet wensen te vieren, dan zal de Bund hen door zijn agitatie voor het "recht" op de salbath" aan de sabbath herinneren en bij hen, 'bij- wijze van spreken de "salb"bathgeest" cultiveren ...

'De "vlammende redevoeringen" van de sprekers op de VIIIste Conferentie van de Bund, die "Joodse ziekenhuizen" eisten, zijn derhalve volkomen 'begrijpelijlr, redevoeringen, waarbij deze eis als volgt werd gemotiveerd: dat de "zieke zich beter voelt onder de zijnen", dat de "Joodse arbeider zich niet op zijn ge-mak zal voelen onder Poolse arbeiders, maar dat hij zich goed zal voelen onder Joodse winkeliers." 3)

1)Zie "Verslag van de IXde Conferentie van de Bund" 1912, blz. 42.

2)Zie "Verslag van de VIIIste Conferentie van de Bund", blz. 83.

3) Zie "Verslag van de VIIIste Conferentie van de Bund", blz. 68.

48

!

Al het Joodse handhaven, a 11 e nationale ibijzQnderheden van de Joden konserveren, die, welke voor het proletariaat vol-strekt schadelijk zijn, daarbij inbegrepen, de Joden van alles wat niet Joods is ai lbakenen, zelfs bijzondere ziekenhuizen bouwen, - zie hier waartoe de Bund is afgezakt!

Partijgenoot Plechanow had duizendmaal gelijk, toen hij zei-de, dat de Bund "het socialisme aan het nationalisme aan-past".15) Natuurlijk, Wl. KOSSQwski en de Bundisten van zijn slag kunnen Plechanow voor "demagoog" 1) 16) uitschel-den, - het papier is geduldig, - maar het valt hun, die be-kend zijn met de werkzaamheid van de Bund, niet moeilijk te begrijpen, dat deze dappèi-e mannen eenvQudig vrezen, de waar-heid over zich .zelf te zeggen en zich achter

krachttermen over "demagogie" verschuilen ...

Maar waar -nu de Bund QP dit standpunt in zake het nationale vraagstuk blijft staan, moest hij natuurlijk ook in het organisatorische vraagstuk de weg van de isolatie van de Joodse arbeiders betreden, de weg van de nationale curiën in de sociaal-democratie. Dat is nu eenmaal de logika van de nationale autonomie! En werkelijk gaat de Bund van de theorie van de "enige ver-tegenwoordiging" over naar de theorie van "de nationale af-bakening" tussen de arbeiders. De Bund eist van de Russische sociaal-democratie, dat zij "op het gebied van haar organisatorische structuur de afbakening volgens nationale kwaliteiten door-zet".²⁾ Van de "afbakening" doet hij een "stap vooruit" naar de theorie van de "isolatie". Niet voor niets weerklonken op de VIIIste Conferentie van de Bund stemmen, dat "het nationale bestaan in de isolatie is gelegen".³⁾

Het organisatorische federalisme bevat elementen van ont-binding en separatisme. De Bund is op weg naar het separatisme.

Eigenlijk blijft er voor hem ook geen andere weg over.

Alleen reeds zijn bestaan als exterritoriale organisatie drijft

\

1) 2)

3)

Zie "Nasja Zarja" 1912 Nr. 9-10, bl'z. 120.

Zie "Verslag van het Vilde Congres van de Bund", 17), blz. 7 ..'

Zie "Verslag van de VIIIste Conferentie van de Bund", blz. 72 ..

19

hem op de weg van het separatisme. De Bund heeft geen om-lijnd homogeen grondgebied, hij is op "vreemde" territoriën werkzaam, terwijl de Poolse, de Letse en de Russische sociaal-democratie, wàarmee hij in aanraking komt, internationaal-territoriale kollektieven zijn. Dit leidt er evenwel toe, dat iedere uitbreiding van deze kollektieven een "verlies" voor de Bund betekent, een inkrimpen van zijn terrein van werkzaamheid. Een van beide: de gehele Russische sociaaldemocratie moet zich volgens de beginselen van het nationale federalisme reorganiseren, - en dan krijgt de Bund de mogelijkheid voor zich het Joodse proletariaat te "reserveren", of het territoriale-internationale beginsel van deze kollektieven blijft van kracht, - en dan moet de Bund zich reorganiseren volgens de beginselen van het internationalisme, zoals dat plaats

heeft gehad in de Poolse en de Letse sociaal-democratie.

Daardoor laat zich ook verklaren, dat de Bund van het begin af "de reorganisatie van de Russische sociaaldemocratie volgens federatieve beginselen" eist. 1)

In het jaar 1906 week de Bund terug voor de massale aan-drang tot vereniging van onderop, hij koos de middenweg en trad tot de Russische sociaaldemocratie toe. Maar met welk doel trad hij toe? Terwijl de Poolse en de Letse sociaal-demokratie toetraden om vreedzaam samen te werken, trad de Bund tot haar toe met het doel strijd te voeren voor de federatie. De leider van de Bundisten, Medjem, zeide toen dan ook:

"Wij treden niet toe ter wille van een idylle, maar ter-wille van de strijd. Er is geen idylle en alleen Manilows 2) kunnen die in de naaste toekomst verwachten. De Bund moet in volle wapenrusting tot de partij toetreden. 3)

Het zou verkeerdt zijn hierin de kwade wil van Medjem te zien. Het gaat niet om de kwade wil, maar om het bijzondere standpunt van de Bund, krachtens hetwelk hij wel moet strijden tegen de Russische sociaal-democratie, die op de beginselen

1) Zie "Bijdrage tot het vraagstuk van de nationale autonomie en de reorganisatie van de Russische sociaaldemocratie volgens federatieve beginselen", 1902, uitgave van de Bund. 2) Manilow - figuur uit Gogol's "Dode Zielen" - een ijdele dromer. - Vert.

3) Zie "Nasje Slowo", 18) nr. 3, blz. 24, Wilna, 1906.

50

J

van de internationaliteit is opgebouwd. Waar nu de Bund daartegen strijdt, overtrad hij natuurlijkerwijs de belangen van de eenheid. Tenslotte is het zover gekomen, dat de Bund formeel met de Russische sociaaldemocratie heeft gebroken" nadat hij de statuten had overtreden en zich bij de verkiezingen voor de IVde Doema met de Poolse nationalistten tegen de Poolse sociaaldemocratie 19) had verenigd.

De Bund vond klaarblijkelijk, dat de 'breuk de beste verzekering voor zijn zelfwerkzaamheid is.

Aldus heeft het "beginsel" van de organisatorische "afbakening" tot het separatisme, tot de volledige breuk geleid.

Toen de Bund met de oude "Iskra" 20) over het federalisme polemiseerde, schreef hij eens:

"De "Iskra" wil er ons van overtuigen, dat de federatieve 'betrekkingen van de

Bund met de Russische sociaal-democratie de banden tussen hen moeten verzwakken. Wij kunnen deze mening niet weerleggen met een beroep op de praktijk in Rusland· om de eenvoudige reden, dat de Russische sociaaldemocratie niet als federatieve vereni-ging bestaat. Maar wij kunnen verwijzen naar de buiten-gewoon leerzame ervaring van de sociaaldemocratie in Oostenrijk, die op grond van het besluit van het Partij-congres in 1897 een federatief karakter heeft aange-nomen. 1)

Dit werd in' 1902 geschreven.

Maar thans zijn wij in 1913. Thans hebben wij zowel een Russische "praktijk" als de "ervaring van de Oostenrijkse sociaal-democratie" .

Waarvan nu getuigen zij?

Beginnen wij met de "buitengewoon leerzame ervaring van de Oostenrijkse sociaal-democratie". Nog tot het jaar 1896 be-stond er in Oostenrijk een sociaal-democratische eenheids-par-tij. In dat jaar eisen de Tsjechen op het Internationaal Congres te Londen het eerst een afzonderlijke vertegenwoordiging en krijgen zij die. In het jaar 1897, op het Weense (Wimbergse) Partijcongres wordt de eenheidspartij formeel gelijkwideerd en wordt er in haar plaats een federatief verbond van zes natio-
,)

1) Zie: "Een bijdrage tot het vraagstuk van de nationale autonomie" enz., 1902, !blz. 17, uitgave van de Bund.

51

nale "sociaal-democratische groepen" gevormd. Later worden deze "groepen" tot zelfstandige partijen vervormd. Langza:mer-hand verl>reken de partij'en hun onderlinge ve:rfuindingen. Na de partijen scheuren de parlemelltsfrakties - er worden nationale "klub..<;" gevormd. Dan volgen de vakverenigingen, die zich ook volgens nationaliteiten verbrokkelen. Zelfs de koöperaties wor-den hierin <betrokken, de Tsjechische separatisten roepen de arbeiders tot hun verbrokkeling op 1). Wij spreken nog niet eens. over het feit, dat de separatistische agitatie het. gevoel van solidariteit ibij de arbeiders verzwakt en hen niet zelden op de weg van de onderkruiperij drijft.

De "buitengewoon leerzame ervaring van de Oostenrijkse sociaal-democratie" getuigt dus te gen de Bund, getuigt voor de oude "Iskra". Het federalisme in de Oostenrijkse partij heeft tot het afschuwelijkste separatisme geleid, tot de ver-nietiging van de eenheid van de arbeidersbeweging.

Wij hebben hierboven gezien, dat de "praktijk in Rusland" van hetzelfde getuigt.

De Bundistische separatisten hebben op dezelfde wijze als de Tsjechische, met de algemene Russische sociaaldemocratie gebroken. Wat de vakverenigingen, de Bundistische vakverenigingen betreft, zij werden van het eerste begin af volgens de beginselen van de nationaliteit georganiseerd, d.w.z. zij waren losgemaakt van de arbeiders van andere nationaliteiten.

Volledige isolatie, volledige breuk - zie hier wat de "Russische praktijk" van het federalisme toont.

Het is niet te verwonderen, dat deze stand van zaken zich bij de arbeiders in verzwakking van het solidariteitsgevoel en in demoralisatie uit; deze laatste dringt ook tot in de Bund door. Wij bedoelen de steeds menigvuldiger voorkomende botsingen tussen Joodse en Poolse arbeiders, in verband met de werkloosheid. Zie hier welke redevoeringen naar aanleiding hiervan op de IXde Conferentie van de Bund werden gehouden:

" ... Wij beschouwen de Poolse arbeiders, die ons verdringen, als pogromhelden, als "gelen", wij ondersteunen hun stakingen niet, maar breken die. Ten tweede, wij antwoorden op de verdringing met verdringing, in antwoord op het niet toelaten van Joodse arbeiders in de fabrieken, laten wij geen Poolse arbeiders tot de werkbanken toe ... Als wij deze zaak niet in onze handen nemen, zal de arde van de sander en vogen". 1) (Spatiëring van ons, J. St.).

Zo spreekt men over de solidariteit op de Bundistische Conferentie.

Men kan bij de "afbakening" en de "isolatie" moeilijk nog verder gaan. De Bund heeft zijn doel bereikt: hij scheidt de arbeiders van de verschillende nationaliteiten zo zeer van elkander af, dat zij tot vechtpartijen en onderkruiperij overgaan. Het kan ook niet anders: "als wij deze zaak niet in onze handen nemen, zullen de arbeiders van de sander en volgen ..."

Desorganisatie van de arbeidersbeweging, demoralisatie in de gelederen van de sociaal-democratie, - zie hier waartoe het Bundistische federalisme leidt.

De idee van de nationale autonomie, de atmosfeer die zij schept, bleek in Rusland dus nog verderfelijker te zijn dan in Oostenrijk.

VI. DE KAUKASIËRS EN DE CONFERENTIE van de
'LATOREN.

Hierboven hebben wij reeds gesproken over de weifelingen bij een gedeelte van de Kaukasische sociaal-democraten, die geen weerstand aan de nationalistische "epidemie" hebben geboden. Deze weifelingen kwamen tot uiting in het feit, dat de genoemde sociaal-democraten - hoe vreemd het ook moge klinken - in de sporen van de Bund traden en de cultureel-nationale autonomie afkondigden.

Gebiedsautonomie voor de gehele Kaukasus en cultureel-nationale autonomie voor de naties, die tot de Kaukasus behoren - zo formuleren deze sociaal-democraten - die zich, in

1) Zie de in de "Dokumente des Separatismus" aangehaalde woorden uit de brochure van Vanek, 21), blz. 29.

1)

Zie "Verslag van de IXde Conferentie van de Bund", blz. 19.

52

53

1) Zie de Georgische krant "Tsjweni Tschowreba" ("Ons Leven" - Vert.), 1912, blz. 12.

bestuur ons aan te leiden, het bestaan van gebieds-zelf-bestuur voor zulke grote eenheden als Finland, Polen, Lithauen en de Kaukasus noodzakelijk en doelmatig te achten".

Maar hieruit volgt, dat men onder gebieds-zelfbestuur, gebieds-autonomie moet verstaan!

Maar N. gaat verder. Naar zijn mening omvat de gebieds-autonomie van de Kaukasus "slechts een kant van het vraagstuk" ..

"Tot nu spraken wij alleen over de materiële ontwikkeling van het plaatselijke leven. Maar de economische ontwikkeling van de streek wordt niet alleen door de economische, maar ook door de geestelijke, de culturele werkzaamheid bevorderd" ... "Een cultureel krachtige natie is ook op economisch gebied krachtig" ... "Maar de culturele ontwikkeling van de natie is slechts mogelijk in de nationale taal" ... "Derhalve zijn alle vraagstukken, die verbonden zijn met de moedertaal, cultureel-nationale vraagstukken. Dat zijn de vraagstukken van onderwijs, rechtswezen, de kerk, de literatuur, de kunst, de wetenschap, het theater e.a. Terwijl de materiële ontwikkeling van de streek de naties verenigt, scheiden hen de nationaal-culturele kwesties, doordat zij iedere natie op een afzonderlijk gebied plaatsen. De werkzaamheid van de eerste soort is aan een bepaald grondgebied gebonden" ... "Zo staat het niet met de cultureel-nationale aangelegenheden. Zij zijn niet aan een bepaald grondgebied gebonden, maar aan het bestaan van de bepaalde natie. Het lot van de Georgische taal interesseert een Georgiër, waar hij ook moge wonen. Het zou van grote onwetendheid getuigen, indien men zou zeggen dat de Georgische cultuur alleen den Georgiërs aangaat, die in Georgië wonen. Nemen wij b.v. de Armeense kerk. Aan de leiding harer aangelegenheden nemen Armeniërs van

verschillende plaatsen en staten deel. Hier speelt het grondgebied . hoegenaamd geen rol. Of bij de oprichting b.v. van een Georgisch museum, daarbij hebben zowel de Georgiërs uit Tiflis als die uit Bakoe, Koetaisk, Peters burg e.a. belang. Dit lbetekent, dat de regeling. en de leiding van alle cul-tureel-nationale zaken aan de naties zelf moeten worden overgelaten, die er belang bij hebben. Wij proklameren de het voorbijgaan opgemerkt, bij de Russische liquidator aan-sluiten - hun eis. Luisteren wij naar hun erkende leider, de welbekende N. 22)

"Het is iedereen bekend, dat de Kaukasus ten zeerste verschilt van de centrale gouvernementen, zowel wat de rassensamenstelling van zijn bevolking, als het grondgebied en de landbouwcultuur betreft. De exploitatie en de materiële ontwikkeling van zulk een streek vereisen plaatselijke functionarissen, kenners van de plaatselijke bijzonderheden, gewend aan het plaatselijke klimaat en de plaatselijke cultuur. Het is noodzakelijk, dat alle wetten, die de economische exploitatie van het plaatselijke grondgebied ten doel hebben, ter plaatse worden uitgevaardigd en met plaatselijke krachten worden uitgevoerd. Bijgevolg moet het uitvaardigen van wetten over plaatselijke vraagstukken, onder de bevoegdheid van het centrale orgaan van het Kaukasische zelfbestuur vallen Derhalve zullen de functies van het Kaukasische centrum bestaan in het uitvaardigen van zulke wetten, die de economische exploitatie van het plaatselijke grondgebied, de materiële bloei van het gewest ten doel hebben." 1) Dus, gebieds-autonomie voor de Kaukasus.

Als men van het enigszins verwarde en ongerijmde van de motivering van N. afziet, dan moet men erkennen, dat zijn gevolgtrekking juist is. Gebieds-autonomie voor de Kaukasus, geldend binnen het kader van een algemene staatsconstitutie, hetgeen ook N. niet ontkent, - dat is inderdaad nodig met het oog op de bijzonderheden van de samenstelling en de levens-verhoudingen in de Kaukasus. Dit werd ook door de Russische sociaaldemocratie erkend, die op het 2de Congres "het gebieds-zelfbestuur" afkondigde "voor al die grensgebieden, die zich volgens hun levensverhoudingen en de samenstelling van de bevolking, van de eigenlijk-Russische gebieden onderscheiden" ..

Toen Martow op het 2de Congres dit punt ter behandeling indiende, motiveerde hij het hiermee, dat "de geweldige uitgestrektheid van Rusland en de ervaring van ons gecentraliseerd

54

55

1) Zie de Georgische krant "Tsjweni Tschowreba", 1912, No. 12.

Bij . welk nationaal verbond behoren de Adzjaren, die Georgisch spreken, maar volgens de Turkse cultuur leven en de Islam belijden? Moet men ze soms niet o p g r o n d van de r e l i g i e u z e a a n g e l e g e n h e d e n afzonderlijk van de Georgiërs "organiseren" en o p g r o n d van d e o v e r i g e c u l t u r e l e a a n g e l e g e n h e d e n tezamen met de Geor-giërs? En de Koboeleri? En de Ingoesjen ? En de Ingiloïten?

Wat is dat voor een autonomie, die een gehele reeks van nationaliteiten van haar lijst uitsluit?

Neen, dat is geen oplossing van het nationale vraagstuk. dit is de vrucht van een vrije fantasie. -

Maar nemen wij het onaanneembare aan en veronderstellen -wij, dat de nationaal-culturele autonomie van onze N. ver-wezenlijkt werd. Waartoe zal zij leiden, tot welke resultaten? Nemen wij b.v. de Transkaukasische Tartaren, met hun uiterst gering procent mensen, die kunnen lezen en schrijven, met hun scholen, waar de almachtige moellahs aan hèt hoofd staan met hun van religieuze geest doortrokken cultuur ... Het i- niet moeilijk te begriJpen, dat als men hen in een cultureel-nationaal verbond organiseert, dit zou betekenen, dat men de moellahs aan hun hoofd plaatst, dat men hen met huid en haar uitlevert aan de reaktionaire moellahs, dat men een- nieuw bol-werk scheidt voor de geestelijke knechting van de Tartaarse massa's door hun kwaadaardigsten vijand. Maar sinds .wanneer dragen de sociaal-democraten koren op de molen van de reaktionairen?

Het afp.erken van de Transkaukasische Tartaren in een cul-tureel-natiOnaal-verlxmd, dat de massa's aan de knechtschap van de meest kwaadaardige reaktionairen uitlevert - wisten de Kaukasische liquidator werkelijk niets beter; te prokla-meren" ? ... " -

Neen, di.t is geen oplossing van het nationale vraagstuk. Het nationale vraagstuk in de Kaukasus kan slechts wor-den opgelost i n d e g e e s t van het I b e t r e k k e n van d e a c h t e r g e b l e v e n n a t i e s e n v o I k e n i n d e a l g e m e n e s t r o o m van de h o g e r e c u l t u r . Alleen zulk een oplossing kan vooruitstrevend en voor de sociaaldemocratie aannemelijk zijn. De gebieds-autonomie voor de Kaukasus is daarom juist aannemelijk, omdat zij de achtergebleven naties in de algemene culturele ontwikkeling

cultureel-nationale autonomie van de Kaukasische natio-naliteiten". 1)

Korter uitgedrukt: omdat de cultuur geen grondgebied en het grondgebied' geen

cultuur is, daarom is er cultureel-natio-nale autonomie nodig. Dit is alles, wat N. ten gunste van deze autonomie kan zeggen.

Wij zullen hier niet nog eens de nationaal-culturele auto-nomie in het algemeen aanroeren: hierboven spraken wij reeds over haar negatief karakter. Wij zouden alleen willen opmerken, dat de cultureel-nationale autonomie, ondeugdelijk in het alge-meen, nog al absurder en onzinniger is gezien van het standpunt van de Kauka;sische verhoudingen.

En wel hierom,

De _ cultureel-nationale autonomie veronderstelt min of meer ontwikkelde nationaliteiten, met een ontwikkelde cultuur en literatuur. Zonder deze voorwaarden verliest deze autonomie iedere zin, wordt zij tot onzin. Maar in de Kaukasus bestaat een reeks van volken met een primitieve cultuur, met een eigen taal, maar zonder vaderlandse literatuur, volken die bovendien overgangs-volken zijn, die zich gedeeltelijk assimileren, ge-deeltelijk verder ontwikkelen. Hoe moet men op hen de cul-tureel-nationale autonomie toepassen? Wat moet men m.et deze volken doen? Hoe kan men hen "organiseren" in afzonderlijke cultureel-nationale verbonden, hetgeen de cultureel-nationale autonomie ongetwijfeld veronderstelt? -

Wat moet er gebeuren met de Mingrelen, Abchaziërs, Adzja-ren, Swaneten, Lesgienen e.a. die verschillende talen spreken, maar geen eigen literatuur hezitten? Tot welke naties moet men hen rekenen? Kan men hen in nationale verbonden "orga-niseren" ? Rondom welke "culturele zaken" moet men hen "organiseren" ?

Wat moet er gebeuren met de Oseten, van wie de Trans-kaukasische Oseten door de Georgiërs worden geassimileerd (maar nog lang niet geassimileerd zijn) en de Noord-Kaukasi-sche Oseten, die gedeeltelijk door de Russen worden geassimi-leerd, gedeeltelijk zich verder ontwikkelen en hun eigen litera-tuur scheppen? Hoe moet men hen in een nationaal eenheids-verbond "organiseren"?

56

57

betreft, hun behulpzaam is om uit de schaal van de afgesloten-heid als kleine natie te kruipen, hen voorwaarts drijft en hun de toegang tot de weldaden van de hogere cultuur vergemakke-lijkt. De cultureel-nationale autonomie daarentegen werkt rechtstreeks in tegenovergestelde richting, want zij sluit de naties in hun oude schaal op, houdt hen op lagere trappen van de culturele ontwikkeling vast en verhindert hen, zich tot een hogere trap van cultuur te verheffen.

Daarmede verlamt de nationale autonomie de positieve kant van de gebieds-autonomie en brengt deze tot op nul terug.

Juist daarom heeft ook het door N. voorgestelde gemengde type van autonomie, dat de nationaal-culturele met de gebieds-autonomie combineert, generlei waarde. Deze tegennatuurlijke combinatie verbetert de zaak niet, maar verergert haar, want behalve dat zij de ontwikkeling van de achtergebleven naties tegenhoudt, maakt zij ook nog de gebieds-autonomie tot een strijdperk van met elkaar in botsing komende, in nationale verbonden georganiseerde naties.

De in het algemeen ondeugdelijke cultureel-nationale autonomie zou derhalve in de Kaukasus tot een zinloos reaktionair bedenkfel worden.

Dat is de cultuur-nationale autonomie van N. en zijn Kaukasische geestverwanten ..

Of de Kaukasische liquidator een "stap vooruit" zullen doen en de Bund ook in het organisatorische vraagstuk zullen navolgen, dat zal de toekomst leren. Tot nu toe ging in de geschiedenis van de sociaaldemocratie het federalisme ten aanzien van de organisatie altijd aan de nationale autonomie in het program vooraf. De Oostenrijkse sociaal-democraten voerden reeds in het jaar 1897 het organisatorische federalisme in en eerst na twee jaren (1899) namen zij de nationale autonomie aan. De Bundisten spraken in het jaar 1901 voor het eerst duidelijk over de nationale autonomie, terwijl zij het organisatorische federalisme reeds sinds 1897 in praktijk brachten.

De Kaukasische liquidator zijn de zaak met het einde begonnen, namelijk met de nationale autonomie. Als zij verder in de voetsporen van de Bund zullen treden, dan moeten zij eerst het gehele tegenwoordige organisatie-gebouw afbreken, dat reeds aan het einde van de jaren '90 volgens de beginselen van het internationalisme werd opgebouwd ..

Maar zo gemakkelijk het was, de voor de arbeiders voorlopig nog onbegrijpelijke nationale autonomie aan te nemen des te moeilijker zal het zijn, het door de arbeiders van alle nationaaliteiten van de Kaukasus jarenlang opgebouwde, door hen met heft en zorg opgetrokken geitouw te verwoesten. Men behoeft slechts met deze Herostratische 23) onderneming te beginnen of den arbeiders zullen de ogen opengaan en het nationalistische wezen van de cultureel-nationale autonomie begrijpen.

Terwip de Kaukasiers het nationale vraagstuk op de gewone manier, door middel van mondelinge debatten en literaire discussies oplossen, heeft de Alrussische conferentie van de liquidatoren een zeer aangewone methode uitgedacht. Een gemakkelijke en eenvoudige methode. Luistert:

"Nadat de Conferentie de mededeling van de Kaukasische delegatie heeft aangehoord ... dat het noodzakelijk is, de eis van de nationaal-culturele autonomie op de voorgrond te plaatsen, constateert zij, zonder zich over het wezen van deze eis uit te spreken, dat deze uitlegging van het punt van het program, dat het recht van zelfbeschikking voor iedere nationaliteit erkent, niet tegenstrijdig is aan de preciese zin daarvan" ..

Dus in de eerste plaats - "zich niet uitspreken over het wezen" van dit vraagstuk en daarna "konstateren". Een originele methode ...

Wat "konstateert" deze originele conferentie nu?

Zij constateert het feit, dat de "eis" van de nationaal-culturele autonomie "niet tegenstrijdig is aan de "preciese zin" van het program, dat het recht van alle naties op zelfbeschikking erkent.

Onderzoeken wij deze stelling.

. Het punt over de zelfbeschikking spreekt over de rechten van de naties. 24) Volgens dit punt hebben de naties niet alleen het recht op autonomie, maar ook op afscheiding. Het gaat hier om de politieke zelfbeschikking. Wien wilden de liquidatoren bedriegen, toen zij dit sinds lang door de gehele internationale sociaaldemocratie erkende recht van de naties op politieke zelfbeschikking schots en scheef trachtten uit te leggen?

. Of zullen de liquidator misschien uitvluchten zoeken en zich met het sofisme verdedigen, dat de cultureel-nationale

58

autonomie "niet tegenstrijdig" zou zijn aan de rechten van de naties? Dat wil zeggen, dat als alle naties van de gegeven staat er b. toestemmen, zich volgens de beginselen van de cultureel-nationale autonomie in te richten, zij, het gegeven geheel van de naties, daartoe het volle recht hebben en dat niemand hun dan met geene andere vorm van politiek leven kan opdringen. Hoe nieuw en hoe vernuftig! Moet men daar niet aan toevoegen, dat de naties, in het algemeen ge-

sproken, het recht hebben hun grondwet af te schaffen, haar door een regime van willekeur te vervangen, tot de oude orde terug te keren, want de naties en alleen de naties zelf hebben immers het recht hun eigen lot te bepalen? Wij herhalen: in deze zin is noch de cultureel-nationale autonomie, noch welke nationale reaktionaire maatregel ook "tegenstrijdig" aan de rechten van de naties.

Wilde de geachte Conferentie dit soms zeggen?

Neen, dat wilde zij niet. Zonder omwegen zeide de Conferentie dat de

cultureel-nationale autonomie "niet tegenstrijdig is" ~ niet aan de rechten van de naties, - maar aan "de l> ree i e s e zin" v a n het pro g ram. Er is sprake van het program en niet van de rechten van de naties.

Dat is ook begrijpelijk. Zou zich de een of andere natie tot de Conferentie van de liquidator hebben gericht, dan zou de Conferentie rechtstreeks hebben kunnen konstateren, dat de .natie het recht op cultureel-nationale autonomie heeft. Er richtte zich echter geen natie tot de Conferentie, maar een „delegatie" van Kaukasische sociaal-democraten, wel is waar slechte sociaal-democraten, maar toch sociaal-democraten. En .zij vroegen niet naar de rechten van de naties, maar of de cul-tureel-nationale autonomie niet tegenstrijdig is aan de b e -gin s e I e n van des 0 c i a a l-d e mok rat i e, of zij niet ",tegenstrijdig" is aan "d e p r e c i e s e zin" v a n :het program van de sociaal-democratie?

Dus, het ree h t van den a tie sen de" p r e c i e s e .z i n" v a n het pro g ram van des 0 c i a a l-d e m o -k rat i e zijn niet een en hetzelfde.

Klaarblijkelijk bestaan er ook zulke eisen, die zonder tegen-strijdig te zijn aan de rechten van de naties, tegenstrijdig kun-nen zijn aan de "preciese zin" van het program ..

Een voorbeeld. In het program van de sociaaldemocratie staat een punt over de vrijheid van godsdienst. Volgens dit punt heeft iedere willekeurige groep va::l personen he t l' e c h t een willekeurige godsdienst te belijden: het Katholieke geloof, het Grieks-orthodoxe enz. De sociaaldemocratie zal tegen iedere religieuze onderdrukking strijden, tegen de vervolgingen van de orthodoxen, de katholieken ende protestanten. Bete-kent dit echter, dat het katholicisme en het protestantis.me enz. "niet tegenstrijdig zijn aan de preciese zin" van het pro-gram? Neen, dat betekent het niet. De sociaaldemocratie zal altijd protesteren tegen de vervolgingen van het katholicisme en het protestantisme, zij zal altijd het recht van de naties op het !belijden van iedere willekeurige godsdienst verdedigen, maar tegelijkertijd zal zij-, uitgaande van de juist begrepen be-langen van het proletariaat, agiteren zowel tegen het katholi-cisme, als ook tegen het protestantisme en de Griekse ortho-doxie, ten einde aan de socialistische wereldbeschouwing de zege te verschaffen. '

En zij zal dit doen, omdat het protestantisme het katholi-cisme, de Griekse orthodoxie enz., ongetwijfeld :,tegenstrijdig zijn aan de preciese zin" van het program, d.w.z. aan de juist opgevatte belangen van het proletariaat ..

Hetzelfde moet men zeggen van de zelfbeschikking. De na-ties hebben het recht zich volgens hun eigen wens in te richten zij hebben het recht hun nationale

instellingen, welke dan ook: zowel schadelijke als nuttige, te behouden, -
niemand kan

(heeft het recht!) op gewelddadige wijze in het leven van de naties ingrijpen.
Maar dit betekent nog niet, dat de sociaaldemocratie niet zal strijden en agiteren
tegen schadelijke instellingen van de naties, tegen ondoelmatige eisen van de
naties. Integendeel, de sociaaldemocratie is verplicht zulk een agitatie te voeren
en zodanig de wil van de naties te beïnvloeden, dat de naties voor hun
instellingen de vorm zullen kiezen, die het meest met de belangen van het
proletariaat overeenkomt. Juist uit dien hoofde zal zij bij de strijd voor het recht
van de naties op zelfbeschikking, terzelfdertijd agiteren tegen, laten wij zeggen,
de afscheiding van de Tartaren en tegen de cultureel-nationale autonomie van
Kaukasische naties, want zowel het een als het ander is, hoewel het niet
tegenstrijdig;

di . <> u

g IS aan van de e c h ten dezer naties, toch tegenstrijdig aan
e60

61

"de preciese zin" van het programma, d.w.z. aan de belangen van het
Kaukasische proletariaat.

Klaarblijkelijk zijn "de rechten van de naties" en "de preciese zin" van het
programma twee volkomen verschillende dingen. Terwijl "de preciese zin"
van het programma de belangen van het proletariaat uitdrukt, die wetenschappelijk
in het programma van het proletariaat zijn gefor-

muleerd kunnen de rechten van de naties de belangen van welke klasse dan
ook, van de bourgeoisie, de aristocratie, de geestelijkheid enz., al naar de kracht
en de invloed van deze klassen, tot uiting brengen. Aan de ene kant de p i c
h ten van den Marxist, aan de andere kant de rechten van de naties, die uit
verschillende klassen bestaan. De rechten van de naties en de beginselen van het
sociaal-demokratisme kunnen evenzeer al dan niet "aan elkaar tegenstrijdig
zijn", als, laten wij zeggen, de pyramide van Cheops aan de vermaarde
conferentie van de liquidator. Zij zijn eenvoudig niet te vergelijken ..

Hieruit volgt echter, dat de geachte Conferentie op de meest onvergeeflijke
wijze twee volkomen verschillende dingen door elkaar heeft gehaald. Het
resultaat was niet de oplossing van het nationale vraagstuk, maar een
ongerijmdheid, krachtens welke de rechten van de naties en de beginselen van
de sociaal-democratie "niet tegenstrijdig" aan elkaar zijn, - dat bijgevolg iedere

eis van de naties met de belangen van het proletariaat verenigbaar is, dat bijgevolg geen enkele eis van de naties die naar zelfbeschikking streven, "tegenstrijdig zal zijn aan de preciese zin" van het program!

De logika werd niet gespaard

Aan deze ongerijmdheid is dan ook het van heden af be-roemde besluit van de Conferentie van de liquidator ontsproten, volgens hetwelk de eis van de nationaal-culturele autonomie "niet tegenstrijdig is aan de preciese zin" van het program.

Maar de Conferentie van de liquidator overtreedt niet alleen de wetten van de logika ..

Zij verzaakt bovendien haar plicht tegenover de sociaal-demokratie van Rusland, doordat zij de cultureel-nationale autonomie sanktioniert. Zij overtreedt ten stelligste "de preciese zin" van het program, want het is bekend dat het IIde Congres, dat het program aannam, de cultureel-nationale autonomie, beslist heeft verworpen. Ziehier wat in verband daarmee op dit Congres werd gezegd:

"Goldschmidt (Bundist): ... Ik acht het scheppen van bijzondere instellingen, die de vrijheid van de culturele ontwikkeling van de nationaliteiten verzekeren, noodzakelijk en stel daarom voor aan §8 toe te voegen -"en het scheppen van instellingen, die hun de volle vrijheid van culturele ontwikkeling in gang wagen" (dit is, zoals bekend is, de Bundistische formulering van de cultureel-nationale autonomie J. St.).

Marx wijst er op, dat de algemene instellingen zo moeten worden ingericht, dat zij ook de afzonderlijke belangen verzekeren. Het is niet mogelijk enigerlei wijze van de instelling te stichten, die de vrijheid van de culturele ontwikkeling van de nationaliteit verzekert.

Jegorow. Met betrekking tot het vraagstuk van de nationaliteit kunnen wij slechts negatieve voorstellen aannemen, te weten, dat wij tegen iedere dwang op de nationaliteit zijn. Maar wij, als sociaal-democraten, hebben er niets mede te maken, of deze of gene nationaliteit zich als zodanig zal ontwikkelen. Dat is de zaak van een spontane ontwikkeling.

Koltsow. De afgevaardigden van de Bund gevoelen zich altijd beledigd als er sprake is van hun nationalisme. Intussen draagt dit amendement, ingediend door den afgevaardigde van de Bund, een zuiver nationalistisch karakter. Men eist van ons zuiver offensieve maatregelen ter ondersteuning zelfs van die nationaliteiten, die afsterven".

... Als resultaat werd het amendement van Goldblatt door de meerderheid

tegen drie stemmen, verworpen".

Het is derhalve duidelijk, dat de Conferentie van de liquidatoren "in tegenspraak" kwam "met de preciese zin" van het program. Zij heeft het program overtreden.

Thans trachten de liquidator zich te rechtvaardigen met een beroep op het Congres van Stockholm, dat de cultureel-nationale autonomie zou hebben gesanktionieerd. Zo schrijft

b.v. Wl. Kossowski: ..

62

63

"Zoals 'bekend is, werd aan de Bund, volgens de op het Stockholmse Congres aangenomen overeenkomst toegestaan, zijn eigen nationaal program te behouden (tot aan.. de beslissing van het nationale vraagstuk op een algemeen partijcongres). Dit Congres erkende, dat de nationaal-culturele autonomie in ieder geval niet tegenstrijdig is aan het program van de gehele partij".1) Maar de pogingen van de liquidator zijn vruchteloos. Het Congres van Stockholm heeft er niet aan gedacht om het program van de Bund te sanktioneren.- het stemde er eenvoudig in toe, de vraag voorlopig in het midden te laten. De dapperere Kossowski bezat niet de moed om de gehele waarheid te zeggen. Maar de feiten spreken voor zichzelf. Zie hier:

"Ingediend wordt een amendement van Galin: "Het vraagstuk van het nationale program is open, daar het Congres het niet behandeld heeft" (Voor - 50 stemmen, tegen - 32).

Een stem: "Wat betekent dat, open?"

De voorzitter: - "Wanneer wij zeggen, dat het nationale vraagstuk open blijft, dan betekent dit, dat de Bund zijn 'besluit met 'betrekking tot dit vraagstuk tot het volgende Congres kan handhaven"2) (Spatiëring van ons J. St.).

Zoals gij ziet, heeft het Congres het vraagstuk van het nationale program van de Bund, zelfs "niet behandeld" - het heeft dit eenvoudig "open" gelaten en het aan de Bund zelf overgelaten, aangaande het lot van zijn program, tot het volgende algemene Congres, te beslissen. Met andere woorden: het Congres te Stockholm heeft het vraagstuk ontweken, het heeft noch in de ene, noch in de andere richting een oordeel over de cultureel-nationale autonomie uitgesproken. Intussen gaat de Conferentie van de liquidator er ondubbelzinnig toe over, aangaande de kwestie een oordeel uit te spreken, zij erkent de cultureel-nationale autonomie als aanwezig en sanktioniert haar in naam van het

partij program.

Het onderscheid springt in het oog.

De Conferentie van de liquidator heeft derhalve, ondanks

allerlei listigheden, het nationale vraagstuk geen stap voor-uitgebracht.

Kwispelstaarten voor de Bund en voor de Kaukasische nationaal-liquidator - dat is alles, waartoe zij zich in staat heeft getoond.

VII. HET NATIONALE VRAAGSTUK IN RUSLAND.

1) 2)

Zie "Nasja Zarja" 1912, Nr. 9---<10, blz. 120. Zie "Nasje Slowo" Nr. 8, blz. 53.1906.

Er blijft ons nog over, de positieve oplossing van het nationale vraagstuk te schetsen.

Wij gaan er van uit, dat het vraagstuk slechts kan worden opgelost in onverbreekelijk verband met het moment, dat wij thans in Rusland doorleven. Rusland leeft in een overgangstijd, waarin het "normale", "constitutionele" leven nog geen vaste vormen heeft aangenomen en de politieke crisis nog niet is opgelost. Dagen van storm en van "complicaties" liggen voor ons. Vap. daar de beweging, in het heden en in de toekomst - een beweging, die zich de volledige democratisering ten doel stelt.

In verband met deze beweging moet nu ook het nationale vraagstuk worden beschouwd.

Dus: volledige democratisering van het land als de voorwaarde' voor de oplossing van het nationale vraagstuk. '

Men moet /bij het oplossen van dit vraagstuk niet alleen met de binnenlandse, maar ook met de buitenlandse toestand rekening houden. Rusland . ligt tussen Europa en Azië, tussen Oostenrijk en China. Het aanwassen van het democratie is onvermijdelijk.

De groei van het imperialisme in Europa is geen toeval. Het kapitaal in Europa krijgt het benauwd, het werpt zich op vreemde landen, op zoek naar nieuwe markten, goedkope arbeiders en nieuwe gelegenheden voor kapitaal-belegging. Maar dit voert tot buitenlandse complicaties en tot oorlog. Niemand kan zeggen, dat de Balkanoorlog 25) het einde en niet het begin van complicaties' is. Er is zeer wel zulk een combinatie van de binnenlandse en buitenlandse conjunctuur mogelijk, waaronder deze of gene nationaliteit in Rusland het noodzakelijk zal achten, de kwestie van haar onafhankelijkheid te

64

zichzelf ter plaatse. Wat kan hun zulk een verbond zón van de volledige democratisering geven? Of: welke noodzaak bestaat er vóór een nationaal verbond ón van de de volledige democra-tisering ? •

Wat brengt een nationale minderheid vooral in beroering?

. De minderheid is niet ontevreden, omdat er geen nationaal verbond bestaat, maar omdat zij geen recht heeft op de moedertaal. Stelt haar in de gelegenheid de moedertaal te ge-bruiken en de ontevredenheid zal vanzelf verdwijnen.

De minderheid is niet ontevreden, omdat er geen kunstmatig verbond bestaat, maar omdat zij geen eigen school heeft. Geeft haar zulk een school en de ontevredenheid zal iedere !<ron

verliezen . ."

De minderheid is niet ontevreden, omdat er geen nationaal verbond bestaat, maar omdat zij geen gewetensvrijheid, geen vrijheid van beweging enz. heeft. Geeft haar deze vrijheden en zij zal ophouden ontevreden te zijn ..

Dus, nat ion ale I' e c hts gel ij k hei din a l h a a I' v 0 I' men (t a a I; sc hol ene n z.) als nood zak e l ij k P u n t tot oplossing van het nationale vraagstuk. Een alge-mene staatswet, uitgevaardigd op grond van de volledige de-!Illokratisering van het land, een wet die alle vormen van na-tionale voorrechten zonder uitzondering en elke belemmering of !beperking, welke ook, van de rechten van de nationale min-derheden verbiedt.

Hierin en hierin alleen kan een werkelijke waal'borg van de ininderheden, die niet alleen op papier staat, zijn gelegen.

Men kan het !bestaan van een logisch verband tussen het or-ganisatorische federalisme en de cultureel-nationale autonomie ibestrijden of niet bestrijden.

Men kan echter niet bestrijden, dat de laatste een gunstige atmosfeer schept voor een teugel-loos federalisme, dat in de volledige breuk, in het separatisme overgaat. Als de Tsjechen in Oostenrijk en de Bundisten in Rusland met de autonomie begonnen, daarna tot de federatie overgingen en met het separatisme eindigden, dan speelde de nationalistische atmosfeer, die door de nationale autonomie op natuurlijke wijze wordt verspreid, hierbij ongetwijfeld een grote rol. Het is geen toeval, dat de nationale autonomie en de organisatorische federatie hand in hand gaan. Dat is zeer be-grijpelijk. Zowel deze als gene eisen de afbakening volgens na-

tionaliteiten. Zowel deze als gene veronderstellen een organisa-tie volgens nationaliteiten. De overeenstemming ligt voor de hand. Het onderscheid ligt

slechts hierin, dat daar de bevolking in het algemeen en hier de sociaal-democratische arbeiders worden afgebakend .

Wij weten, waartoe de afbakening van de arbeiders volgens nationaliteiten leidt. Het uiteenvallen van de homogene arbeiderspartij, het verdelen van de vakverenigingen volgens nationaliteiten, de verscherping van de nationale wrijvingen, onderkruisiging van arbeiders van de ene nationaliteit tegen die van de andere, volledige demoralisatie in de rijen van de sociaal-democratie, - dat zijn de resultaten van het organisatorische federalisme. De geschiedenis van de sociaaldemocratie in Oostenrijk en de werkzaamheid van de Bund in Rusland getuigen daarvan op welsprekende wijze.

Het enige middel hiertegen is de organisatie volgens de beginselen van het internationalisme.

Aaneensluiting van de arbeiders van alle nationaliteiten van Rusland in hun woonplaatsen in homogene en gesloten kollektieven, aaneensluiting van deze kollektieven tot één partij - dat is de taak.

Het spreekt vanzelf, dat een zodanige opbouw van de partij . een uitgebreide autonomie van de gebieden 'binnen' het homogene partijgeheel niet uitsluit, maar deze veronderstelt.

De ervaring' van de Kaukasus toont de volle doelmatigheid van zulk een type van organisatie. Wanneer het den Kaukasiers is gelukt, de nationale wrijvingen tussen de Armeense en de Tartaarse arbeiders te overwinnen, wanneer het hun is gelukt de bevolking te behoeden voor het gevaar van de mogelijke 'bloedbaden en schietpartijen, wanneer in Bakoe, in deze kaleidoskoop van nationale groepen, thans nationale botsingen reeds niet meer mogelijk zijn, wanneer het daar is gelukt, de arbeiders in de éne stroom van een machtige beweging te betrekken, dan heeft daartoe de internationale opbouw van de Kaukasische sociaaldemocratie niet op de laatste plaats me-degewerkt.

Het type van organisatie oefent niet alleen invloed uit op het praktische werk. Het drukt zijn onuitwisbaar stempel op het gehele geestelijke leven van den arbeider. De arbeider leeft het leven van zijn organisatie, hij groeit daar geestelijk op en

68

6Q

"I

wordt er opgevoed. Welnu, als de arbeider zich in zijn eigen "organisatie beweegt en daar iedere keer zijn eigen partijgenoten van een andere

nationaliteit ontmoet, die tezamen met hem gemeenschappelijk strijden onder leiding van het gemeenschap-ijpelijke kollektief, dan wordt hij diep doordrongen van de gedachte, dat de arbeiders in de eerste plaats leden van één klassefamilie, leden van het éne leger van het socialisme zijn. En dit moet wel van ontzaglijk opvoedende betekenis zijn voor de brede lagen van de arbeidersklasse.

Derhalve is het internationale type van organisatie een school van kameraadschappelijke gevoelens en een krachtig agitatie-middel ten gunste van het internationalisme.

Dit is echter niet het geval met een organisatie volgens nationaliteiten. Wanneer zij zich organiseren op grond van de nationaliteit, sluiten de arbeiders zich op in hun nationale schulp en scheiden zij zich van elkaar af door middel van organisatorische omheiningen. Hier wordt niet de nadruk gelegd op datgene, wat de arbeiders gemeen hebben, maar op datgene, wat hen van elkander scheidt. Hier is de arbeider in de eerste plaats lid van zijn natie: Jood, Pool enz. Het is niet te verwonderen, dat het nationaal federalisme in de organisatie onder de arbeiders de geest van nationale "afzondering" aankweekt. Derhalve is het nationale type van organisatie een school van nationale bekrompenheid en verstarring.

Er staan dus twee principiële verschillende typen van organisatie voor ons: het type van de internationale aaneengeslotenheid en het type van de organisatorische "afbakening" van de arbeiders volgens nationaliteiten. De pogingen om deze twee typen met elkaar te verzoenen hadden tot nu toe geen succes.

Het op deze verzoening gerichte statuut van de Oostenrijkse sociaal-democratie, uitgewerkt in Wimberg in 1897, hing in de lucht. De Oostenrijkse partij viel in stukken uiteen en sleepte de vakverenigingen met zich mede. De "verzoening" bleek niet alleen utopisch, maar ook schadelijk te zijn. Strasser heeft gelijk, als hij beweert, dat het "separatisme zijn eerste overwinning op het Wimbergse partijcongres behaalde".1)

Hetzelfde geschiedde in Rusland. De "verzoening" met het federalisme van de Bund, die op het Stockholmse Congres plaats had, eindigde met een volledige ineenstorting. De Bund heeft het Stockholmse compromis verbroken. De Bund werd van de eerste dag na Stockholm af een hindernis op de weg naar de aaneensmeding van de arbeiders ter plaatse in één organisatie, die de arbeiders van alle nationaliteiten omvat. En de Bund zette zijn separatistische taktiek hardnekkig voort, niettegenstaande het

feit, dat de Russische sociaal-de-mokratie in 1907 en 1908 herhaaldelijk eiste, dat de eenheid van onderen op tussen de arbeiders van alle nationaliteiten ten slotte verwezenlijkt zou worden. 26) De Bund, die met de organisatorische nationale autonomie 'began, ging in de praktijk tot de federatie over, om, met de volledige breuk, met het separatisme te eindigen. Door evenwel met de Russische sociaal-democratie te breken, verwekte hij bij haar verwarring en des-organisatie. Herinneren wij ons bij voorbeeld maar de kwestie-Jagello. 27) Derhalve moet de "verzoenings"-weg als utopisch en schadelijk worden verlaten ..

Een van beide: of het federalisme van de Bund, en dan moet de Russische sociaaldemocratie volgens de beginselen van de "afbakening" van de arbeiders volgens nationaliteiten worden gereorganiseerd; of het internationale type van organisatie, en dan moet de Bund worden gereorganiseerd volgens de beginselen van de territoriale autonomie, naar het voorbeeld van de Kaukasische, de Letse en de Poolse sociaal-democratie, die de weg vrijmaakt, om de Joodse arbeiders met de arbeiders van de andere nationaliteiten van Rusland rechtstreeks te verenigen. ,

Een middenweg bestaat niet: beginselen overwinnen, maar "verzoenen zich" niet.

"Dus, het beginsel van de internationale aan-eensmeding van de arbeiders als n 0 0 d zak' e -lijk punt bij de oplossing van het nationale vraagstuk. " Proswessjenië (.,Voorlichting"- Vert.) No. 3-5. M a a i' t-M ei" 1913. Wen e n, 1913, Jan u a r i.

1)

Zie zijn „Der Arbeiter und die Nation". 1912.

70

71